Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 214 (9860). ● 1990 йил 8 ноябрь ● пайшанба ● Баҳоси 3 тийин.

ИНҚИЛОБ ЙЎЛИДАН ЧЕТГА ЧИҚМАЙМИЗ

Тошкентда ҳарбий парад ва меҳнаткашлар намойиши

Бу галги Октябрь тантаналари арафасидаги кунлар беҳаловат бўлди. Мамлакатнинг гоҳ у чеккасидан, гоҳ бу чеккасидан: парад бекор қилинади, намойиш бўлмайди, муқобил намойиш ўтказилади ва ҳоказо хабарлар келиб турди.

Начора, фикрлар хилма-хиллиги амал қилмоқда. Сирасини айтганда Улуғ Октябрь инқилобининг ўрни ва аҳамиятини ҳар ким хоҳлаганча баҳолаши мумкин. Бироқ ўтган 73 йил мобайнида мамлакат қилган ҳамма ишлар фақат қора бўёқлар билан тасвирланишига қўшилиб бўлмайди.

Намойиш арафасида, намойиш бўлаётган пайтнинг ўзида биз учрашган барча тошкентликлар: ҳа, бизда жумбоқлик муаммолар кўп, ҳа, камчиликлар оз эмас, аммо ҳамма натижаларни бирваракайига йўққа чиқариш буюк халққа ярашмайдиган иш, деган фикрни якдиллик билан айтдилар. Биз бу одамларни махсус танлаб олмаган эдик, гапимизга ишонаверинг, Серғайрат

(Давоми 2-бетда).

ОКТЯБРЬ ҒОЯЛАРИ АБАДИЙДИР

Қизил майдондаги байрам паради ва намойиши

Мана яна бир карра Совет давлати туғилган кунни байрам қилмоқдамиз. Яширишнинг нима ҳожати бор, ҳозир биз ана шу санага турлича муносабатда бўлмоқдамиз: илгари номаълум бўлган ахборотлар оқими эндиликда аён бўлиб қолганида ўтмишнинг айрим саҳифалари тўғрисидаги тасаввурларимиз кескин ўзгарди, баъзи кишилар эса кечаги эзгу орзулари чилпарчин бўлганидан афсус-надомат чекмоқдалар.

Лекин тарихни орқага қайтариб бўлмайди: бундан 73 йил муқаддам худди ана шу куни Россия янги йўлга қадам ташлади. Бу йўлда биз ғалабалар ҳузур-ҳаловатини ҳам, мағлубият аламини ҳам чекдик. Ғалабалар пештоқидан фожиали ўн йилликлар қаърига ҳам тушдик. Ҳа, буларнинг ҳаммаси бўлди. Лекин мамлакатни жаҳондаги буюк давлатга айлантирган авлодларнинг жасоратини жамият хотирасидан ўчириб юборишга ҳеч кимнинг қудрати етмайди.

Ҳозир, қандай жамият қурдик, деб обдон баҳслашмоқдамиз. Ҳозир совет жамияти оғир танглик вазиятига тушиб қолганида социализмми, ёки унинг айниши айбдорми? Ҳатто душманларимизнинг эътироф этишича, Октябрь инсоният тақдирига ҳал этувчи таъсир ўтказган. Баҳс қилавериб, шуни унутиб юбормайлик. Ғарбдаги пролетариатнинг юксак турмуш даражасига ҳавас қилар эканмиз, шуни ёдимизда тутайликки, мазкур пролетариат фаровон яшаётган экан, у 1917 йилдан кейин социалистик ғоя бутун ер курраси бўйлаб одим ташлагани туфайли шу поғонага кўтарилди.

Бир неча кундан буён Москва яна байрам либосида. Шаҳарнинг кўча ва майдонларида алвон ранг шиорлар, ранго-ранг плакатлар осилган. Уйларнинг пештоқларига ўрнатилган радио карнайларидан эрта тонгдан бошлаб кўнглимизга яқин оҳанглар янграб турибди. Буларнинг ҳаммаси Октябрь санасининг серҳосият нишоналаридир.

СССЖИ Президенти ва мамлакат Олий Кенгашининг қарорига кўра бу гал ҳам 7 ноябрь жуда муҳим давлат байрами сифатида нишонланмоқда. Шундан бир кун илгари Улуғ Октябрь социалистик инқилобининг 73 йиллигига бағишланиб Кремлнинг Съездлар саройида тантанали мажлис бўлиб ўтди. Марказий кўчаларда сўнгги кунларда танк моторлари гувуллаб москваликларга парад яқинлашиб келаётганидан дарак бериб турди. Пойтахт меҳнаткашларининг байрам намойиши қатнашчилари мамлакатнинг бош майдонига чиқишга ҳозирлик кўрдилар.

Ана шундай кунларда ҳамиша бўлганидек бугун ҳам Қизил майдон кўркига кўрк қўшилган. Кремлнинг сенат минорасига ССЖИ герби ўрнатилган. ГУМ биносига В. И. Ленин портрети чизилган панно ўрнатилган. Унинг икки чеккасида «1917» ва «1990» рақамлари порлаб турибди. Бинонинг олд қисмида ва Покров собори пештоқида кузнинг сарин елларида ол байроқлар ҳилпираб турибди. Тарих музейи пештоқига эса бугунги тантананинг эҳтимолки, энг асосий шиори, яъни «фуқароларнинг тотувлиги — қайта қуриш муваффақиятининг гаровидир» деган сўзлар ёзилган.

Майдонда Москва гарнизонининг қўшинлари саф тортиб туришибди.

Мавзолейнинг марказий минбарига М. С. Горбачев, Н. И. Рижков, А. И. Лукьянов, совет парламенти палаталарининг раислари, Россия Федерацияси ва Москва Советининг раҳбарлари, ҳарбий бошлиқлар чиқадилар.

Спасск минорасидаги соат 10 га бонг уради, фанфарлар янграйди.

ССЖИ Президенти нутқ сўзлади.

М. С. ГОРБАЧЕВ нутқи

Азиз ватандошлар! Азиз москваликлар! Қуролли Кучларнинг жангчилари!

Мен барчангизга Москванинг Қизил майдонидан байрам қутлови билан мурожаат этмоқдаман. Яна бир неча дақиқадан кейин бу ерда ҳарбий парад бўлади, шундан кейин эса Улуғ Октябрь социалистик инқилобининг 73 йиллигига бағишланиб пойтахт меҳнаткашларининг байрам намойиши ўтади.

Ҳар бир тарихий воқеанинг ўз тақдири бор. Баъзилари абадул-абадга ўтмиш бўлиб қолади, авлодлар учун аҳамиятини йўқотади, бошқалари эса, аксинча, халқ ҳаётида теран ва ўчмас из қолдиради.

Бизнинг октябримиз ана шундай. XX асрдаги бу энг буюк инқилоб ўзининг кўлами ва одамлар қисматига таъсири жиҳатидан беназирдир. Социалистик инқилобнинг оммани эргаштирган қадриятлари сира завол топмайди. Бу қадриятлар меҳнат кишисининг онг-шуурига сингиб кетган. Эркинлик, тенглик, адолат ғоялари ўша даврнинг: фабрика — ишчиларга, ер — деҳқонларга, халқларга тинчлик, миллатлар ўз тақдирини ўзи белгиласин, деган шиорларида ўз аксини топди.

Бугун биз пок виждон билан инқилоб сафларига қўшилган ва унинг байроғини мардона кўтарган кишиларни миннатдорлик билан эслаймиз. Ўзининг фидокорона меҳнати ва жасурлиги билан Ватанга янги ҳаёт бахш этиб, шу ватанни қурган боболаримиз, оталаримиз ва оналаримизга, миллионлаб совет кишиларига таъзим бажо этамиз. Фашизмга қарши кўксини қалқон қилиб чиққан, ана шу энг кўп қон тўкилган урушда ғалаба қозонган, мамлакатимизнинг ва бошқа давлатларнинг мустақиллигини ҳимоя қилган кишиларга таъзим бажо этамиз.

Беҳудага ор-номуси, қадр-қиммати ва ҳаётининг ўзидан ҳам ажралган ўз ватандошларимизни ҳам ёдга оламиз. Бу даҳшатли сабоқ ҳамиша огоҳлантириб туриши керак. Адолатли мақсадга адолатсиз воситалар билан эришиб бўлмайди. Инсон ҳуқуқлари, инсон қадр-қимматини иззат қилиш жамиятда ҳамма нарсадан кўра қадрлироқ бўлиши керак.

Биз инқилоб сафига қўшилиб, унинг идеалларини рўёбга чиқариш учун фидокорлик билан курашган кишиларнинг меросхўрларимиз. Биз уларни унутиб, айниқса адолатсиз ҳукм чиқариб, бу кишиларни таҳқир эта олмаймиз. Ҳамонки, бу одамлар орзу қилган мақсадларга эришилмаган экан, шу кишиларни эски тартибларга ҳужум қилишга даъват этган идеаллар кейинчалик жиддий тарзда айниб кетган экан, бунинг учун оламдан ўтган авлодларнинг айби йўқ.

Биз ўз тарихимизга жуда ҳалоллик билан баҳо бермоқдамиз. Сталинизм билан, социалистик ғоянинг айниши билан боғлиқ бўлган барча нарсалар устида нечоғли қатъият билан ҳукм чиқармайлик, бу чоракам бир аср мобайнида халқ ақл идроки ва меҳнатининг самарасига рахна солмаслиги керак ва рахна сола олмайди.

Бизнинг ўтмишга муносабатимиз эндиликда фақат сўздагина ифодаланмаган. Биз ёлғон ва адолатсизликнинг баҳридан ўтдик, ҳамма нарсани, қандай бўлса шундайлигича, кўриш ва ўқиб олишга ҳаракат қилдик, халқ ҳокимиятига, иқтисодий эркинликка, ҳуқуқий давлат ва фуқаролар жамиятига юз бурдик.

Биз қайта қуришни тўла асос билан янги инқилоб, деб атамоқдамиз. Бу инқилобнинг мақсади — одамга эрк беришдан, унинг мулк, ҳокимият ва маданиятдан бегонасирашига барҳам беришдан, одам ҳаёти ва шахсиятининг қадр-қимматини тасдиқлашдан иборат.

Эркинлик ва демократия, фуқаронинг ҳуқуқлари, халқнинг мустақиллиги ва ўзини-ўзи бошқариши; ўз меҳнати натижаларига кўра моддий фаровонлик, замонавий даражадаги барча фойдалана оладиган соғлиқни сақлаш ва таълим, қарилик ва болалик тўғрисида ғамхўрлик; табиатни муҳофаза этиш, маданиятни, миллий анъаналарни сақлаш ва бойитиш, жаҳон цивилизациясининг барча ютуқларини эгаллаб олиш — буларнинг ҳаммасини замонавий тарзда ўқиб олинаётган социалистик ғоя қамраб олади. Бу, айни вақтда, Ватанимиз ва жаҳон тарихининг ҳозирги босқичида Октябрь қадриятларини қайтадан тиклашдир.

Коммунистлар партиясининг ташаббуси билан бошланган тарихий бурилишни халқ тушуниб олган ва қабул қилган эди. Ўтган давр мобайнида мамлакатнинг қиёфаси янгиланди. Амалдаги халқ ҳокимияти, фикр ва ҳаракат эркинлиги, миллионлаб кишиларнинг жамият турмуши долзарб масалаларни ҳал этишда фаол иштирок этаётганлиги қайта қуришнинг муқаррар ютуқларидир.

Қайта қуриш жамиятни чеклаб, одамлар ташаббусини бўғиб келган якка ҳокимликка, буйруқбозлик-тўрачилик системасига қақшатғич зарба берди. Аммо янгиланиш жараёни тасаввур этиш мумкин бўлганидан кўра анча оғриқли ва зиддиятли бўлиб чиқди.

Бугун ҳаммамизни тақчиллик, навбат кутиш, қимматчилик, ҳуқуқ-тартиботнинг заифлашгани сингари турмушнинг чигалликлари жуда таҳликага солиб турибди. Миллий низо кўнглимизга оғир ботмоқда. Аммо ваҳимага тушмаслик, айниқса ўтмишга қайтишга даъват этмаслик керак.

Эркин кишиларнинг қўлидан барча ишлар келади, улар ҳар қандай қийинчиликларни енгиб ўта оладилар. Бунинг учун биз ҳозир, аввало, демократия замиридаги имкониятлардан тўлароқ фойдаланишимиз керак. Одамлар онгига асосланган мустаҳкам жамоат тартибини ўрнатишимиз зарур, барча даражаларда қонунчилик ва давлат интизомини мустаҳкамлашимиз даркор.

Қайта қуриш — мураккаб ва зиддиятли кечаётган кескин ва теран сиёсий жараёндир. Иттифоқда, жумҳуриятларда ва жойларда ҳокимиятнинг янги тузилмалари аслида бошқатдан, омма сиёсат майдонига отилиб чиққан бир вазиятда вужудга келмоқда.

Ҳар бир кишини ва бутун халқни сиёсий ижодкорликка жалб этиш муваффақиятнинг гаровидир. Фаол ҳамжиҳатлик билан янги ижроия ҳокимиятнинг заифликларини бартараф этиш, мазкур ҳокимиятнинг самарали ишлашини таъминлаш керак.

Биз янги иттифоқ шартномасини тузиш арафасидамиз, ушбу шартнома кўп миллатли давлатимизни ўзгартириш учун жуда катта аҳамиятга моликдир. Шундай қилиб, барча халқларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаши ва ўзини-ўзи бошқаруви, уларнинг янгиланган иттифоқда бундан буёнги ҳамкорлигини ривожлантириш ва мустаҳкамлаш вазифаси ҳал этилади. Барча совет жумҳуриятларининг қайтадан тикланиши яккаланиш ва бегоналаштиришда эмас, балки дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдамдадир, бунга бизнинг ишончимиз комил. Ҳар бир халқ кўп миллатли Ватанимизни янгилашга ўзининг беназир ҳиссасини қўшиши керак. Ана шу улуғ ишда рус халқининг, бутун Россиянинг мавқеи ва масъулияти ноёбдир.

Бундан буён белгиланган йўлдан бориб, муваффақиятга эришиш учун ихтиёримизда барча зарур нарсалар бор.

Мамлакатимизнинг табиий ресурслари беҳисобдир. Халқимиз меҳнатсевар ва истеъдодли. Эндиликда бизнинг қўлимизда халқ хўжалигидаги аҳволни барқарорлаштириш ва бозор иқтисодиётига ўтишнинг пухта ўйлаб тузилган режаси бор.

Агар биз келишмовчиликларга барҳам берсак ва биргаликда куч-ғайрат сарфлаб, фидокорона меҳнатимиз билан иқтисодиёт ва сиёсат соҳасида белгиланган тадбирларни амалга оширсак, қонунга ҳурматни тикласак қўйилган мақсадларимизга эришамиз. Синовлар чоғида ҳар бир чинакам ватанпарвар инсон барча майда-чуйда, ўткинчи нарсаларни улоқтириб ташлаб, Ватан тақдири учун жавобгарлик ҳиссини кўнглига тугиши керак.

Мен халқнинг ақл-идрокига ишонаман. Халқнинг ақл-идроки ва масъулият туйғуси, албатта, ғолиб келади.

Бизнинг қайта қуришимизни чет элдагилар зўр хайрихоҳлик билан кутиб олдилар. Кўпгина мамлакатларнинг халқлари ва ҳукуматлари биз эълон қилган мақсадларни астойдил қўллаб-қувватламоқдалар.

Янгича фикрлаш руҳида, бошқа мамлакатлар билан биргаликда ҳаракат қилиб, биз худди жар ёқасидан ядро ҳалокатига тойиб кетишни тўхтатиб қолдик. «Совуқ уруш» ўтмиш бўлиб қолмоқда ва биз халқаро ҳамжамият билан ҳамкорлик қилиб, инсоният тараққиётнинг янги тинч босқичига ўтиш учун барча ишларни қилишга тайёрмиз. Ва биз ана шу буюк, тарихий бурилишда ўз мавқеимиз, ўз масъулиятимизни аён кўриб турибмиз.

Азиз ўртоқлар! Октябрнинг навбатдаги санасини нишонлар эканмиз, биз шуни аниқ-равшан кўриб турибмизки, тарих ижод этган воқеа муқаррардир. Агар янглишишлар ва хатолар тан олинган бўлса, улардан зарур сабоқлар чиқариб олинган бўлса, бу янглишишлар ва хатоларни тузатиш мумкинлигини уқиб олишнинг ўзи ҳам шу қадар муҳимдир.

Келинг, бугунги байрам қишлик саройга ҳужум қилган оталаримиз ва боболаримизнинг юксак ва эзгу мақсадларини эслатсин. Келинг, бугунги байрам ҳар биримизни ўтмиш ва келажак тўғрисида босиқлик ва ҳалоллик билан ўй-фикрга толдирсин. Келинг, бугунги байрам бизга фуқароларнинг тинчлиги ва тотувлигига, сабр-қаноат ва бунёдкорликка келишга ёрдам берсин.

Ҳозир сиз билан бизнинг ихтиёримизда ҳақиқатан ҳам имконият бор. У ҳам бўлса — иккинчи улуғ инқилоб орқали жамиятимизни рисоладаги, соғлом, адолатли, охир-оқибатда гуллаб-яшнаган жамиятга айлантириш имкониятидир. Худди ана шу эзгулик Владимир Ильич Лениннинг ҳам мақсади эди.

Муваффақият қозониш учун бизга демократик кучларнинг жипслашуви, ҳар қандай экстремистик ниятларга нисбатан қатъият, қайта қуриш барча самимий тарафдорларининг ҳалол ҳамкорлиги зарур.

Байрамингиз муборак бўлсин, азиз ўртоқлар! Ушбу байрам Ватанимизни қайтадан тиклаш, социалистик янгиланиш йўлидан олға қараб боришимиз учун барча ишларни рўёбга чиқаришдаги азму қароримизни мустаҳкамласин!

Совет Иттифоқининг давлат мадҳияси янграйди, тўплар салюти гумбирлайди. Президентлик Кенгашининг аъзоси, ССЖИ мудофаа вазири, Совет Иттифоқи Маршали **Д. Т. Язов** парад қўмондони, генерал-полковник **Н. В. Калинин**дан рапорт қабул қилиб олади. Қўшинларни айланиб ўтиб, парад қатнашчиларини байрам билан қутлайди. «Ура!» садолари янграйди.

Ҳамиша бўлганидек, парадни ҳарбий музика билим юртининг талабалари бошлайдилар. Улар ижро этаётган куйга оркестрнинг минг-минглаб созандалари жўр бўладилар.

Сўнгги вақтда мамлакатимиз бош майдонидаги ҳарбий параднинг тақдири тўғрисида ўткир баҳслар бўлди. Баъзилар совет кишиларининг неча-неча авлодлари фахрланган ва ҳозир ҳам ифтихор этадиган ана шу анъанадан воз кечишни таклиф қилдилар.

Аммо, ҳар қалай бир юз йигирманчи парад бўлиб ўтди. Ушбу парад қатнашчилари ССЖИ Қуролли Кучларининг бир қисмидир, холос. Аммо шуларга қараб ҳам халқимиз ҳозир ўзини кимлар ҳимоя қилаётганини уқиб олади.

Кўп йиллик анъанага риоя этиб, майдонга ҳарбий академияларнинг тингловчилари, ҳарбий билим юртларининг талабалари, яъни офицерлик корпусининг кўрки ва келажаги кириб келади.

Суворовчилар ва нахимовчилар майдонга кириб келишганида, ҳамиша бўлганидек, бу гал ҳам минбар аҳлининг меҳри товланиб кетди, ана шу ўктам, қадди-қомати келишган йигитларга Ватанимиз яқин орада оталар ва боболарнинг шонли жанговар анъаналарини асраб-авайлаш ва бойитишни ишониб топширади.

Қўшма оркестр садоларини моторларнинг гурилллаши босиб кетмоқда. Тарих музейининг икки чеккасидан М. И. Калинин номидаги гвардиячи, мотоўқчи Тамань дивизияси жанговар машиналарининг темир оқими келмоқда. Парашют-десант полкининг ҳайдовчилари ҳам юксак маҳоратларини намойиш этмоқдалар. Десантнинг жанговар машиналаридан кейин майдонга Ю. В. Андропов номли гвардиячи, кантемировчилар танк дивизиясининг колонналари кириб келди.

Ўзи юрар артиллерия қурилмалари, машҳур «катюша»ларнинг вориси бўлган реактив артиллериянинг жанговар машиналари, зенит-ракета комплекслари, қуруқликдаги қўшинларнинг ракета қурилмалари ўтмоқда.

Қизил майдондан «СС—25» баллистик ракеталарнинг ўтиши бу галги парадда янгилик бўлди. Булар жуда замонавий ракеталардир. Янгича фикрлаш бизга ташқи сиёсатда рақобатларча ёндашувдан воз кечишга имкон берди. Ҳамонки, бошқа мамлакатлар қўлида ҳам шундай қурол бор экан, Совет Иттифоқи ҳам шу қуролни тутиб туришга мажбурдир.

(Давоми 2-бетда).

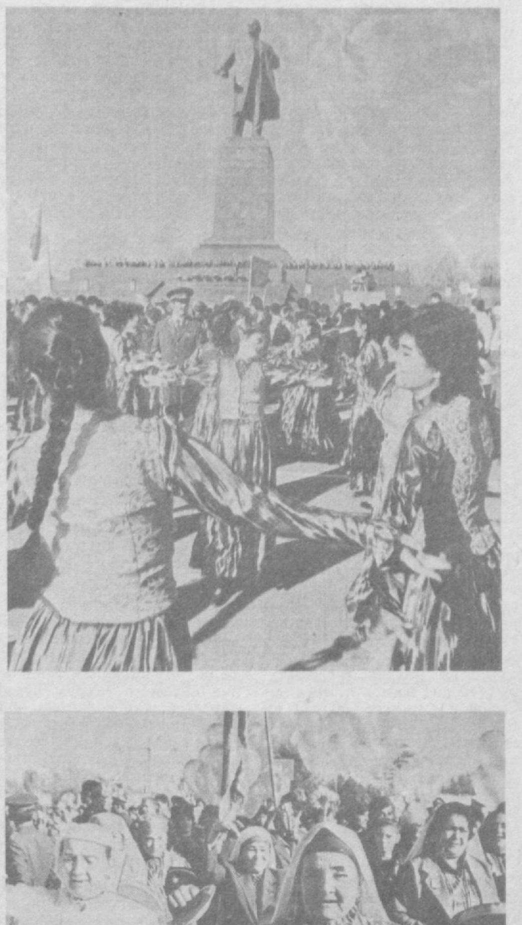

● ТОШКЕНТ. 7 НОЯБРЬ. В. И. Ленин номли майдонда меҳнаткашларнинг байрам намойишлари.

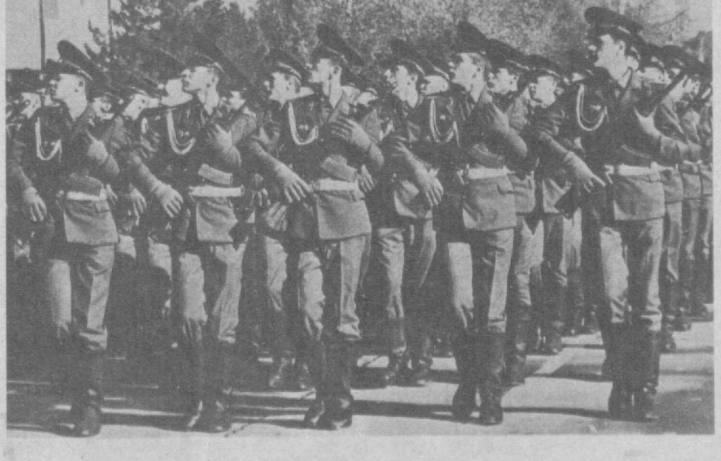

● ТОШКЕНТ. 7 НОЯБРЬ. В. И. Ленин номли майдонда ҳарбий парад.

Суратчи А. ЗУФАРОВ.

ОКТЯБРЬ ҒОЯЛАРИ АБАДИЙДИР

(Боши 1-бетда).

Ўтган йилларда бўлганидек, бу гал ҳам мавзолей ёнидан қўшма ҳарбий оркестрнинг ўтиши билан парад якунланди.

Бир оз танаффусдан кейин Қизил майдонга намойишлар колонналари кириб келди. Бу гал инсонпарвар демократик социализм ва фуқаролар тотувлиги ғояларини қўллаб-қувватлаётган ва маъқул кўраётган жамоат ҳаракатлари байрам намойишининг ташаббускорлари бўлишди. Улар орасида КПСС Москва шаҳар комитети, пойтахт касаба уюшмалари, комсомоли, шаҳардаги уруш ва меҳнат ветеранлари, хотин-қизлар кенгашлари, бир қанча ижодий уюшмалар бор.

...Москваликларнинг турли тоифаларига мансуб бўлган намойиш қатнашчилари саккиз колонна бўлиб майдондан ўтмоқдалар. Бу гал намойишга чиқиш тўғрисида «топшириқлар» бўлмади: ўтмишдаги расмий, «хўжа кўрсин» қабилидаги юришлардан фарқли тарзда бу одамлар майдонга дилдаги маслакларига кўра, танлаб олинган социалистик йўлга садоқатларини тасдиқлаш учун келишган.

Мамлакат ва Россия Федерациясининг раҳбарлари мавзолей минбаридан пастга тушиб, Президентлик Кенгаши аъзолари билан биргаликда бош колонна сари юрадилар, ушбу колонна сафларида намойиш ташкилот комитетининг аъзолари, уруш ва меҳнат ветеранлари, Москва жамоатчилиги вакиллари бор эди. КПСС ва РСФСЖ Компартиясининг, пойтахт партия ташкилотининг раҳбарлари бу гал район колонналари тартибига киришган.

Эрталаб соат 11. Қизил майдон узра фанфаралар садоси янграйди, сўнгра Улуғ Октябрнинг 73 йиллигига бағишланган шиор ўқилади. Оркестр майдондан чиқиб кетади, намойишчиларнинг сафлари ҳаракатга келади.

Колоннадаги намойишчилар мавзолей ёнида тўхтайдилар. Партия ва давлат раҳбарлари, ветеранлар, шаҳар меҳнат жамоаларининг вакилларидан таркиб топган делегация мавзолейга гуллар қўйиб, Октябрь инқилоби доҳийси, Совет давлатининг асосчиси В .И. Ленин хотирасини ёдга оладилар.

Мамлакат, Россия ва пойтахт раҳбарлари, ташкилот комитетининг аъзолари мавзолейнинг марказий минбарига чиқадилар.

Мавзолейнинг икки томонидаги минбарларда Улуғ Октябрь социалистик инқилобининг 73 йиллигига бағишланган тантанали мажлис қатнашчилари, ССЖИ ва РСФСЖ халқ депутатлари, Москва меҳнаткашлари ва жамоатчилигининг вакиллари, чет эллик меҳмонлар туришибди.

Намойишчилар орасида бу ерга оилалари билан биргаликда келганлар ҳам кўп. Ҳозирги оғир кунларда улар Қизил майдонга тантана қилиш учун келишмаган. Бу қайта қуриш тарафдорларининг сиёсий намойишидир, қайта қуриш Октябрь ғояларини барча айнишлардан тозалаши, Ленин таълимотининг ҳаётийлиги ва тўғрилигини исботлаши керак.

Бу галги юриш илгаригиларидан тубдан фарқ қилади: бошловчи ва якунловчи колонналар ҳам, чиройли кўчма қурилмалар ҳам йўқ. Намойишнинг безаги — плакатларнинг кўплигидир, ушбу плакатларда Москва меҳнаткашларининг ижтимоий адолат, фуқаролар тотувлигига қатъий интилаётгани, умуминсоний қадриятларни тасдиқлашга ҳаракат қилаётгани баён этилган. Аксарият одамлар учун муқаддас бўлган В. И. Ленин номини ҳимоя қилишни талаб этаётган, қайта қуриш ташаббускори бўлган КПССни асоссиз ҳуружлардан муҳофаза этаётган транспарантлар анчагина.

Мавзолей ёнидан 150 мингга яқин москваликлар ўтишди, улар совет кишилари гўё социализмга ишончдан батамом маҳрум бўлдилар, деб жар солаётган қайта қуришга қарши кучларнинг сафсаталарини бутунлай чиппакка чиқардилар. Октябрь ғоялари ҳали рўёбга чиққани йўқ, лекин бу ғоялар меҳнаткаш халқнинг туб манфаатларини рўёбга чиқариш йўлини кўрсатиб, абадий яшайди.

Ўзининг илгариги «метиндек жипслигини» йўқотган жамият ҳаракатга келди, ўткир сиёсий кураш бормоқда ва сўл кучлар социалистик жамиятни тубдан янгилаш негизида жипслашмоқдалар. Байрамнинг бош якуни ҳам худди ана шундадир, ушбу байрам чинакам инқилобий қайта қуриш тарафдорларининг куч-қудрати ва оммавийлигини яққол кўрсатди.

Қизил майдондан ушбу репортажни ТАСС мухбирлари М. ЗАХАРЧУК, В. ОРЛОВ, Л. ШВЕДОВА, Б. ШЕСТАКОВ олиб бордилар.

БАЙРАМДА НОХУШ ҲОДИСА

Москва, 7 ноябрь. (ТАСС). Қизил майдонда байрам намойиши бўлаётган вақтда Бош универсал магазин атрофида ўқ овозлари эшитилди. ССЖИ Давлат хавфсизлиги комитети Москва шаҳар ва Москва вилояти бошқармасининг матбуот шўъбасида ТАСС мухбирига хабар қилишларича, кесма ов милтиғидан ҳавога қараб икки марта ўқ узган ленинградлик киши ушланган. Жабрланганлар йўқ. Тергов олиб борилмоқда.

ИНҚИЛОБ ЙЎЛИДАН ЧЕТГА ЧИҚМАЙМИЗ

(Боши 1-бетда).

кишилар қоғозда тарихни қайта ёзишлари мумкин, лекин, уни ҳеч қачон ўзгартира олмайдилар. 1917 йил ҳақида турлича гапириш мумкину, бироқ советлар мамлакатининг турмуши айни ўша пайтда бошланганини унутиш ярамайди.

Ўзбекистон пойтахтининг аҳолиси, унинг бугунги меҳмонлари шу куни биргаликда йиғилишдек, ўз ишлари ҳақида гурунглашиб, муаммолар хусусида фикрлашишдек кўп йиллик анъанадан воз кечмаганликларини 7 ноябрда Тошкентда бўлиб ўтган халқ намойиши яққол кўрсатди.

Гарчи, тарки одат, амри маҳол деганларидек, эски удумларнинг баъзилари сақланиб қолди, аммо аввалгидек дабдабабозлик, байроқлар, плакатлар ва транспарантлар «денгизи» йўқ. Байрам колонналарини жиҳозлаш қанчага тушганини билдирувчи аниқ рақамни билиб ололмадик. Бироқ қилинган харажатлар ўтган йилларга нисбатан анча кам бўлгани равшан. Бу соҳада хўжалик ҳисоби, бозор муносабатларига ўтиш тараддуди ўз ҳукмини ўтказади. Жумҳурият корхоналари ва ташкилотлари жуда яқин вақт ичидаёқ шу муносабатларнинг биринчи босқичига дуч келишлари тайин.

...В. И. Ленин номли майдон бўсағасида одамлар гавжум. Бетон тахтачаларда ва кўк майсалар орасида парад бошланишини кутиб турган ҳарбий бўлинмалар бир текис саф тортишган.

Меҳмонларга ажратилган минбарлар лиқ тўла. Мамлакат ва жумҳурият парламентларининг аъзолари, ССЖИ ва Ўзбекистон ССЖ халқ депутатлари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзолари ва аъзолигига номзодлар, Ўрта Осиёдаги революцион ҳаракат ветеранлари минбарларга чиқишган. Уруш ва меҳнат ветеранлари, байналмилалчи жангчилар, ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторлари, фан ва маданият арбоблари, жумҳуриятимиздаги расмий дипломатия ваколатхоналарининг намояндалари хорижий меҳмонлар ҳам шу ерда.

Майдон байрамона безатилган. Унинг атрофига ССЖИ, Ўзбекистон ССЖ давлат байроқлари, Қизил байроқлар илиб қўйилган. В. И. Ленин ҳайкалининг иккала томонига «Совет ҳокимияти — халқ ҳокимияти» мавзуидаги ранг-баранг паннолар жойлаштирилган.

Эрталаб соат 10 да майдон узра берилган командаларнинг сўзлари равшан эшитилади. Шу тариқа ҳарбий парад бошланишига ишора берилади.

Қизил байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи қўшинлари қўмондони, генерал-полковник И. В. Фуженко пайдо бўлади. Парад қўмондони Тошкент гарнизони бошлиғи вазифасини ижро этувчи, округ қўшинлари қўмондонининг ўринбосари, генерал-майор Е. Гайдукевич унга пешвоз чиқиб, қўшинлар тантанали юришга тайёрлигини билдиради.

И. В. Фуженко саф тортиб турган бўлинмалар атрофини айланиб ўтади, жангчилар билан саломлашади. Сўнгра у ҳукумат минбарига чиқиб жумҳурият ҳукумати, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети номидан ва уларнинг топшириғига биноан ҳаммани Улуғ Октябрь социалистик инқилобининг 73 йиллиги билан табриклайди ва қутлайди.

«Тантанали юришга ҳозирланинг» деган буйруқ майдон узра янграйди, Ҳарбий оркестрнинг садолари остида жангчиларнинг сафлари ҳаракатга келади. Офицерларнинг йиғма колоннаси, ҳарбий билим юртларининг талабалари, қўшин турларининг вакиллари ўтадилар.

Сафлардан бирида кичик сержант, десантчи А. Шарлаимовга кўзингиз тушади. Парад бошланишидан аввал у қуйидагиларни айтган эди:

— Мен кўпгина тенгқурларим билан бирга парадда қатнашаётганимдан бахтиёрман. Менинг парадда биринчи иштирок этишим, хизмат давомида армияда ўрганганларимни кўрсата олишимдан хурсандман.

Ўзим Уралда, Пермь шаҳрида туғилиб ўсганман. Хизмат юзасидан жумҳуриятингиз бўйлаб кўп юришимга тўғри келди. Қаерда бўлмайин, ким билан суҳбатлашмайин, одамлар менга ҳурмат билан муомала қилишарди. Хуллас, мен шу серқуёш Ўзбекистонни севиб қолдим. Бу ерда бамисоли уйимдагидек ҳис этаяпман.

Бизнинг бўлинмамиз — кўп миллатли. Унда турли жумҳуриятлардан, хусусан Ўзбекистондан ҳам йигитлар хизмат қилмоқдалар. Уларнинг ҳаммаси билан қалин дўст бўлиб қолдик. Хизматимиз осон бўлмаса ҳам, ҳар ҳолда бемалоллик шароитида яшаяпмиз, дўстлик эса ҳар қандай қийинчиликларни бартараф этишга ёрдам беряпти. Қисқаси, биз бу ерда жуда яхши мактаб сабоғини олаяпмиз.

Бўлинмалардан бирининг командири майор И. Дуброва ҳам майдондан ўтди. Унинг фикрлари аскар айтган гапларга ҳамоҳанг бўлиб ўтди.

— Қуролли Кучлар ҳамиша байналмилалчилик, турли миллат жангчилари ўртасидаги дўстлик мактаби бўлиб келди, ҳозир ҳам шундай ва келгусида ҳам шундай бўлиб қолади. Бугунги парадимизда ҳам Тошкентнинг бош майдонидан мамлакатдаги турли миллат ва элатларнинг фарзандлари: ўзбеклар ва руслар, тожиклар ва қирғизлар, қозоқлар ва арманлар, озарбайжонлар ва грузинлар ҳамда кўпгина бошқа миллатларнинг намояндалари елкама-елка ўтмоқдалар.

Жанговар ва сиёсий тайёрлик аълочилари: тожик фарзанди Жабборов, ўзбеклар Юнусов билан Мамажонов, парад сафига қўшилганлар. Мана, шу жангчилар машқларда ва отишларда ўзларини кўрсатдилар, қўмондонликнинг неча марталаб ташаккурномасига сазовор бўлдилар. Бир Ватан ҳимоясида турган мана шу йигитлар орасида жанжал чиқиши мумкин деб ҳаёлингга ҳам келмайди, киши.

Қудратли жанговар техника майдон бўйлаб юриб ўтганидан кейин тошкентликларнинг колонналари пайдо бўлади. Қадимий анъанага кўра шаҳарнинг олти байроғидан иборат бош гуруҳга партия, уруш ва меҳнат ветеранлари ҳамроҳлик қиладилар. Улардан ҳар бирининг кўкраги орден ва медалларга тўла. Бу мукофотлар Улуғ Ватан уруши жабҳаларидаги жасорат ва мардлик билан, тинч даврдаги фидокорона меҳнат билан қўлга киритилган.

Мана, улардан бири — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг собиқ ҳарф терувчиси, пенсионер Абдуҳамид Мажидов. Шу байрам куни унинг фикр-ўйлари энг эзгу ниятларни кўзлайди:

— Очкўз одам чайнаб тўймайди, серғайрат одам ишлаб тўймайди, деган мақол бор. Бу ҳикматли гап назаримда, ҳозирги беҳаловат давримизни жуда яхши акс эттиради. Мен ёшимни яшаб, ошимни ошаган одамман. Умримда кўп нарсаларни кўрдим, кўп сабоқ олдим. Пештахталарнинг ҳувиллаб ётиши далада ҳам, заводда ҳам, ҳукуматда ҳам ишлай олмаслигимизнинг тўғридан-тўғри оқибатидир.

Мен нашриётда 35 йил, аввал шогирд бўлиб, сўнгра ҳарф терувчи, смена бошлиғи бўлиб ишладим. Ҳозир бироз маош олаяпман, у пенсияга қўшилиб бекаму кўст яшаш, байрамларни дўстлар даврасида нишонлаш имконини беради. Очиғини айтганда, ҳозир байрам дастурхони ёзишнинг ўзи ҳам бўлмайди. Нарх-навога бир қаранг. Шу ҳол халқни бозор иқтисодиётидан чўчитмоқда, митинглардаги янги чиққан кароматчиларга дастак бермоқда, улар халқни нимага даъват қилаётганликларини ҳеч билиб бўлмайди. Менинг назаримда, фаровонликнинг сири содда: маҳалладаги яхши қўшнилар каби дўстликда яшамоқ керак.

Одамлар ҳар тарафдан жумҳуриятнинг ажралиб чиқиши ҳақида бақиришаётганида қўшни Абдувоҳид акани эслайман. У «Тинчлик» деб рамзий ном билан аталган маҳаллада яшар эди. Уруш даврида у ўзининг уч фарзандидан ташқари турли миллатларга мансуб 8 етимни асраб олган эди. Унинг латиш, белорус, украин, рус, молдован фарзандлари ҳали ҳам ўша маҳаллада яшайдилар: улар аллақачон уйланишган ва турмуш қуришган. Аммо Ўзбекистондаги отасининг яхшилигини унутишмайди. Фалон миллат яхши, фалони ёмон деб турган кишилар менинг қўшнимдан ҳақиқий саховатни, одамларга меҳрибонликни, сабр-тоқатни ўргансалар чакки бўлмасди.

Майдон бўйлаб минглаб кишилар — Тошкентнинг Акмал Икромов ва Октябрь, Бектемир ва Киров районлари, бошқа районлар меҳнат жамоаларининг намояндалари юриб ўтадилар. Улар бугун меҳнат ғалабалари ҳақида дабдабали рақамларни кўтарган эмаслар. Яширишнинг ҳожати йўқ: ҳозир алоҳида натижалар билан ҳамма ҳам фахрлана олмайди, қийинчиликлар ҳам етиб ортади. Аммо халқимиз ҳаммаси жойига тушиб кетишига ишонади. Диёримизда тинчлик бўлса бас.

В. И. Ленин ҳайкали ёнидаги минбарда турганлар орасида КПСС XXVIII съездининг делегати, Тошкентдаги «Юлдуз» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг катта мастери Д. Н. Мусабекова ҳам бор.

— Бугун мен аввалгидан ҳам баландроқ кайфият билан бу майдонга келдим. Ҳамма жойда партия ва инқилоб шаънига таъналар айтилаётган бир пайтда мана шу «танқидчиларга» шундай дегим келади: ўтмишга нега тош отаётганингизни бир ўйлаб кўринг. Бизнинг бирлашмамиз жамоаси учун 7 ноябрь — байрам, биз бу байрамни дуруст кўрсаткичлар билан кутиб олдик. Режадан ташқари фойда 1 миллион 400 минг сўмдан ошди. Бундан ҳам яхшироқ ишлашимиз мумкинмиди? Ҳа! Агар мамлакат иқтисодиётидаги тартибсизлик бизга халақит бермаганида бундан яхшироқ ишлаган бўлур эдик.

Биз, журналистлар 7ноябрь куни ҳам, унинг арафасида ҳам кўпгина тошкентликлар билан учрашдик. Уларнинг ҳаммалари бу байрам жумҳуриятнинггина эмас, бутун мамлакатнинг барча тараққийпарвар кучларини жипслаштирувчи омил бўлишини исташларини айтдилар.

Тошкент шаҳар «Чернобиль» жамияти раиси Василий Назаров бундай деди:

— Ҳозирги қай бир муаммони олиб кўрманг, унинг илдизлари бизнинг маданиятсизлигимизга, ишларни оқилона режалаштира билмаслигимизга, ҳамма ижобий ва салбий жиҳатларни чамалай олмаслигимизга, бир-биримизга ҳурматсизлигимизга бориб тақалади. Масалан, мамлакатнинг турли минтақаларида ҳозир рўй бераётган можаролар миллатлараро муносабатлардаги маданиятсизликнинг оқибатидир.

Чернобиль атом электр станциясидаги авария оқибатларини тугатишда тошкентликлардан икки юз киши қатнашдик. Биз турли миллатларга мансуб бўлсак ҳам, ҳеч қачон бу ҳақда ҳеч ким ўйлаб ҳам кўрган эмас. Уй-жой, экологик жиҳатдан соф маҳсулотлар билан, иш билан таъминлаш каби кўпдан-кўп масалаларни ҳал этаётганимизда ҳеч қачон одамларни миллатига қараб ажратмаймиз.

Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг яқинда ўз ишини тамомлаган учинчи сессияси қарорлари ҳам шу йўлни кўрсатмоқда. Биз кўзлаган мақсадларга корхоналарнинг, колхоз ва совхозларнинг энг кўп даражадаги эркинлиги, ҳар бир меҳнатчининг жонли ташаббуси, юксак интизом туфайлигина эришиш мумкин, зеро демократия — асло бошбошдоқлик эмас, балки масъулиятдир, барча кучларни жипслаштириш демакдир.

Бу — оддий ҳақиқат бўлса ҳам уларни оғизда эмас, балки амалда турмушга татбиқ этиш керак. Масалан «Миконд» заводида шундай қилмоқдалар, бу ердаги коммунистлар ўзлари зарбдор ишлаш намунасини ҳам кўрсатмоқдалар, одамларни ўзларига эргаштириб боришнинг ҳам уддасидан чиқмоқдалар.

— Корхонамиз жамоаси намойишга топшириқ юзасидан эмас, балки виждон амри билан чиқди, дейди «Миконд» парткомининг котиби А. Хўжаев. — Партия комитети ўзининг сиёсий вазифасини бажариб, ишчилар орасида қунт билан тушунтириш ишларини ўтказди. Партия ташкилотлари котибларининг кенгашида қандай шиорларни кўтариб чиқиш кераклиги белгилаб олинди. Намойишчилар колоннаси узра: «Микондчилар Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши учинчи сессиясининг қарорларини маъқуллайдилар» сўзлари ёзилган плакатлар кўзга ташланади. «Миллатлараро адоватни авж олдирувчилар жавобгарликка тортилсин», «Чайқовчиликка қарши кескин курашишни талаб қиламиз» деган сўзлар ҳам учрайди. Содда бўлса ҳам ҳаммага тушунарли, бу сўзлар.

...Ўтган йилларга қараганда, пойтахтнинг бош майдонида Тошкент меҳнаткашларининг намойиши унчалик кўп давом этгани йўқ. Аммо шу қисқа муддат ичида ҳам меҳнаткашлар жумҳурият коммунистик партияси ва ҳукуматининг ҳозирги сиёсатини тўла-тўкис қўллаб-қувватлаб, маъқуллаётганликлари маълум бўлди. Намойишчиларнинг колонналарида турмушимизни енгиллаштирадиган: шахсий фойдаланиш учун ер участкалари, шахсий чорвачилик учун ем-хашак ажратиш, қуйи синфларнинг ўқувчилари учун бепул овқатланиш ва бошқа кўп нарсаларни ташкил этиш ҳақидаги қарорлар туфайли одамларнинг миннатдорчилик сўзлари неча марталаб янгради. Сўнгги бир-икки йил ичидагина жумҳуриятда шундай янгиликлар жорий қилинди. «Фақат ярим йўлда тўхтаб қолмаслик керак, бошқа ижтимоий ва иқтисодий муаммоларни ҳам изчиллик билан ҳал этиш лозим, биз бу ишда ҳамиша ёрдам беришга тайёрмиз», дейишмоқда Тошкент меҳнатчилари.

Ўзбекистон ССЖ Президенти, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби И. А. Каримов, жумҳурият Вице-Президенти Ш. Р. Мирсаидов, Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг Раиси М. И. Иброҳимов, Президентлик Кенгашининг ва Вазирлар Маҳкамасининг аъзолари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари, жамоат ташкилотларининг раҳбарлари ҳукумат минбаридан парад ва халқ намойиши қатнашчиларини табриклаб турдилар.

* * *

Намойиш ниҳоясига етди, аммо байрам тугагани йўқ. Майдонда саҳналар ўрнатилиб, уларда халқ ижоди ансамблларининг, бадиий ҳаваскорлик жамоаларининг профессионал хонанда ва созандаларнинг концертлари бошланиб кетди.

Тошкентнинг ҳар бир истироҳат боғлари, маданият саройи ва маданият уйида кун бўйи халқ сайиллари давом этди. Кечқурун Ўзбекистон пойтахтининг осмонида байрам мушакбозлиги чарақлади.

В. И. Ленин номли майдондан репортажни ЎзТАГ махсус мухбирлари:

Т. БОТИРБЕКОВ,
В. ГЛАДИЛОВ,
В. ДРАЧЕВ,
Н. ПОЛЯНСКАЯ
тайёрладилар.

● ТОШКЕНТ, 7 НОЯБРЬ. Суратларда: В. И. Ленин номли майдонда меҳнаткашларнинг байрам намойишлари.

Суратчи А. ЗУФАРОВ.

ВИЛОЯТДА БАЙРАМ ТАДБИРЛАРИ

Кеча ҳар бир шаҳар, ҳар бир ноҳия Улуғ Октябрни ўзи режалаганидек нишонлади. Шаҳар ва ноҳияларнинг марказлари аввалгилардагидек ҳашаматли қилиб безалмаган бўлсада, ҳарқалай байрам руҳи сезилиб турарди.

ЧИРЧИҚ

Соат миллари 10 га тенглашиши билан шаҳарнинг Ленин номли марказий майдонига намойишчилар кириб кела бошладилар. Анъана бўйича байрам намойишини партия, уруш, меҳнат фахрийлари, байналмилалчи жангчилар бошлаб бердилар. Шундан сўнг майдонга бирин-кетин мактаб ўқувчилари, ҳунар-техника билим юртлари, техникумлар, олий илмгоҳ талабалари кириб келишди.

Чирчиқликлар Улуғ Октябрь байрами куни бунёдкорлик меҳнатида шахсий намуна кўрсатаётганларга алоҳида ҳурмат кўрсатишди. Ишлаб чиқаришда энг юқори кўрсаткичларга эришган металлурглар, кимёгарлар, ишчилар, қурувчилар, алоҳида колоннага сафланишди. Уларни байрам намойишининг барча қатнашчилари қизғин қутлашди.

Чирчиқ — байналмилал шаҳар. Шунинг учун намойишчилар кўтариб олган шиорларда халқлар ўртасидаги дўстлик, қардошлик мадҳ этилади. Шаҳар меҳнаткашлари жумҳуриятимизнинг барча аҳолиси қатори Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг Мурожаатномасини қизғин қўллаб-қувватлаётирлар. Байрам колонналарида ўзбек ва рус, тожик ва украин, белорус ва қозоқ миллатларининг вакиллари қўлни-қўлга бериб ўтаётганлигини кўриш мумкин эди.

Меҳнаткашлар намойиши тугагандан сўнг, байрам тантаналари ташвиқот майдончаларига, шаҳар боғларига кўчди. Бу ерларда бадиий ҳаваскорлар ўз санъатларини намойиш қилдилар, спорт мусобақалари бўлиб ўтди. Савдо ва умумий овқатланиш шаҳобчалари ишлаб турди.

ҚИБРАЙ

Оржоникидзе ноҳияси меҳнаткашларининг вакиллари байрам тантаналарини В. И. Ленин ҳайкали пойига гулчамбарлар қўйишдан бошладилар. Бу билан совет давлатининг ташкилотчиси, Октябрь илҳомчисига халқ эҳтироми ифода этилди.

Саноат корхоналари, қурилиш ва транспорт ташкилотлари, хўжаликлар, муассасалар, ўқув юртларининг вакиллари ноҳия марказидаги Қибрай стадионига тўпланишди. Бу ерда оржоникидзеликларнинг митинги бўлиб ўтди. Унда сўзга чиққан нотиқлар инқилобнинг аҳамияти, ҳозирги қайта қуриш даврида иқтисодиётда туб бурилиш ясаш билан биргаликда халқлар ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш зарурлигини алоҳида таъкидладилар. Улар Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг жумҳурият аҳолисига Мурожаатномасини якдиллик билан маъқулладилар.

Ноҳиядаги турли миллат вакиллари ўртасидаги дўстлик алоқалари байрам тантаналарида ўзининг ёрқин ифодасини топди. Кўпгина хўжаликлар ўз ҳудудларида яшовчи миллатларнинг урф-одатлари ҳақида ҳикоя қилувчи театрлаштирилган томошалар кўрсатдилар. Бу ўзига хос танлов ғолиблари совғалар билан мукофотландилар.

ПИСКЕНТ

Ноҳияда истиқомат қилувчи ҳар бир партия, уруш ва меҳнат фахрийси ноҳия кенгаши ва ноҳия ижроия қўмитасининг табригини олди. Пискентнинг бу ҳурматли фуқаролари байрам муносабати билан ноҳия марказидаги В. И. Ленин ҳайкали пойига гулчамбарлар қўйдилар.

Пискентдаги ҳар бир меҳнат жамоасида байрамга бағишланган тантанали йиғилишлар бўлиб ўтди. Уларда фахрийлар билан бир қаторда 1990 йилда пахта етиштиришда, иқтисодиётнинг бошқа жабҳаларида юксак натижаларга эришган илғорлар қутланди.

ЗАФАР

Бекобод ноҳияси марказига олиб борувчи кўчалар четларида Улуғ Октябрнинг 73 йиллигига бағишланган алвонлар билан Тожикистоннинг Мастчоҳ ноҳияси вакилларини қутловчи шиорларга ҳам кўзингиз тушиши мумкин эди. Бу икки қўшни ноҳия ўртасидаги ўзаро фойдали иқтисодий, маданий алоқалар йилдан-йилга мустаҳкамланиб бормоқда. Ўзбек ва тожик деҳқонлари, чорвадорлари, боғбонлари бири бирларига устоз, бири бирларига шогирдлардир.

Зафарда байрам тантаналарига ҳосил байрами қўшилиб кетди. Жамоа ва шўро хўжаликларининг бадиий ҳаваскорлари, умумий овқатланиш корхоналарининг ходимлари тантана қатнашчиларининг хизматида бўлдилар.

ҒАЗАЛКЕНТ

Куз-деҳқон меҳнати сарҳисоб қилинадиган палла. Бу йил баҳорида юз берган табиий офатга қарамасдан, бўстонликликлар сабзавотчилик, ғаллачилик, чорвачиликда муайян ижобий натижаларга эришдилар.

Шу боисдан ноҳия марказида Улуғ Октябрь социалистик инқилобининг 73 йиллигига бағишланган халқ сайлидан сўнг ҳосил байрами бошланди. Ҳар бир хўжалик ўз меҳнаткашларининг мириқиб ҳордиқ чиқариши чораларини кўриб қўйган эди. Халқ сайли ўтказилаётган жойда дошқозонлар осилди, лаззатли таомлар тайёрланди. Халқ ўйинлари, бадиий ҳаваскорларнинг чиқишлари бу сайилга ҳақиқий байрам руҳини берди.

Улуғ Октябрь социалистик инқилобининг 73 йиллигига бағишланган тадбирлар шунингдек, Янгийўл, Олмалиқ, Ангрен, Бекобод шаҳарларида, вилоятимизнинг барча ноҳияларида бўлиб ўтди.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МУХБИРЛАРИДАН.

ОКТЯБРЬ ВА ҲОЗИРГИ ЗАМОН

Ўзбекистон ССЖ вице-президенти Ш. Р. МИРСАИДОВнинг Улуғ Октябрь социалистик инқилобининг 73 йиллигига бағишлаб, шу йил 6 ноябрда ўтказилган тантанали мажлисдаги маърузаси

Ҳурматли ўртоқлар!

Улуғ Октябрь Социалистик инқилоби жаҳон тарихида алоҳида ўрин тутади. У халқ оммаси ўз миллий манфаатлари учун, озодлик, адолат ва тинчлик учун олиб борган курашининг ҳаққоний натижаси, табиий якуни бўлди.

Айни замонда октябрь инқилоби одамлар, партиялар, синфларнинг шиддатли курашига, инсоний жўшқин эҳтиросларга, қаҳрамонона ишларга, хатолар ва азоб-уқубатларга, бутун-бутун синфлар ва ижтимоий гуруҳлар учун фожиали воқеаларга тўлиб тошган XX асрнинг буюк воқеаси ҳам бўлди.

Октябрь инқилобининг ўзига хослиги шундан иборат эдики, у аҳолининг аксарий қисми қолоқ, саводсиз ҳолатда қолиб келган, кўпчилиги деҳқонлардан иборат бўлган, миллий таркиби ҳаддан ташқари хилма-хил бир мамлакатда рўй берди.

Инқилобий давр воқеалари холисона таҳлилидан маълум бўлишича, турли партияларнинг муросага келиш, жипслашиш йўллари изланган тақдирда мамлакатимизнинг тараққиёт йўли бир мунча бошқачароқ бўлур эди. Масалан, социал революционерлар (эсэрлар) партиясининг ҳаракат дастуридаги бир қанча қоидаларни биз қайта қуриш давридагина тушунишга мойиллик билдирдик. Социализм қурилиши жараёнида пролетарлар билан майда мулкдорларнинг бирлашуви, федератив негизларда вилоятларнинг кенг мухторияти ҳукмрон бўлган демократик жумҳурият ўрнатиш, ялпи, сайлов ҳуқуқини жорий этиш, сўз, матбуот, виждон, йиғилишлар, уюшмалар эркинлиги ва ҳоказолар шу жумлага киради. Бироқ 1917 йилда муросага келинмаганини биламиз.

Хўш, большевикларнинг муваффақиятини нималар белгилаб берди? Уларнинг дастуридаги жозибадор жиҳат нималардан иборат эдики, ўн миллионлаб кишилар уларни қўллаб-қувватлади ва инқилоб ғалабаси йўлида қурбонлар ва маҳрумликлар бериб бўлса ҳам, уларга эргашиб боришга тайёр турди?

Аввало халқлар ўртасида тинчлик ўрнатилганлиги, деҳқонларга ер, ишчиларга фабрика ва заводлар олиб берилганлиги мана шуни таъминлади. Миллий масалани ҳал этиш дастури айниқса жозибадор эди, бу дастур ҳамма ва ҳар қандай миллий, миллий-диний имтиёзлар ва чеклашларни тугатиш, барча миллатларнинг ва оз сонли элатларнинг эркин ривожланиши вазифасини ўз олдига қўйган эди.

Большевиклар партияси миллатларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини эълон қилди, унда илгари эзилган халқлар орасида миллий муносабатларни ривожлантиришнинг халқчил негизлари кўзда тутилган эди, бу эса йўлни эркин танлаб олиш, барча миллатларга мансуб ишчилар ва меҳнаткашларнинг қардошлик иттифоқи қоидаси асосида кўп миллатли давлатни шакллантириш учун шароит яратиши мумкин эди.

Инқилобий ғоялар халқ оммаси асрий орзу-умидларига ҳамоҳанг бўлиб тушди. Бу нарса мустамлакачилик занжиридаги Туркистонда яққол намоён бўлди, бу ерда ижтимоий база заиф бўлган бир шароитда совет ҳокимияти ўлкада нисбатан осон ва қон тўкилмай ўрнатилди.

1917 йил 1 ноябрида Тошкентда ишчилар, аскарлар ва ўзбек камбағалларининг қуролли қўзғолони ғалаба қилган эди. Тошкент Совети темир йўл линияси орқали барча маҳаллий Советларга: «Бутун ҳокимиятни Совет қабул қилиб олди. Сизлар ҳам ҳокимиятни қўлга олинглар» деган телеграмма юборди.

Октябрь социалистик инқилобининг ғалабаси ва совет ҳокимиятининг ўрнатилиши ўлкада ижтимоий-иқтисодий ўзгартишларни амалга ошириш, партия дастурини турмушга татбиқ этиш учун энг асосий сиёсий шарт-шароитларни яратиб берди.

1917 йил ноябрида совет ҳукуматининг «Россиядаги ва Шарқдаги барча мусулмон меҳнаткашларга» мурожаатномаси эълон қилинганлиги илгариги мазлум халқлар меҳнаткашлари туб манфаатларининг ифодаси бўлди. Мурожаатномада бундай дейилган эди: «Бундан буён сизларнинг динингиз ва урф-одатларингиз, миллий ва маданий муассасаларингиз эркин ва дахлсиз деб эълон қилинади. Ўз миллий турмушингизни эркин ва бемалол қураверинглар. Сизларнинг бундай қилишга ҳаққингиз бор. Россиядаги барча халқларнинг ҳуқуқлари каби сизларнинг ҳам ҳуқуқларингиз инқилоб ва унинг органлари — ишчи, солдат ва деҳқон депутатлари Советларининг бутун қудрати билан ҳимоя қилинишини билиб қўйинглар». Бу мурожаатнома ўлка халқларининг дилида қизғин акс-садо берди.

Совет ҳокимияти олдида Туркистон халқларига феодал-мустамлакачилик ўтмишидан сарқит бўлиб қолган сиёсий, иқтисодий ва маданий қолоқликни тугатишда ёрдам бериш, халққа у орзу қилиб келган нарсаларни: ер, сув, нон, таълим бериш вазифалари турар эди. Бу вазифаларни ағдариб ташланган золим синфларга қарши шиддатли кураш шароитида ҳал этишга тўғри келди. Большевиклар партияси билан совет ҳукумати бу вазифаларни маҳаллий меҳнаткашларни давлатни идора қилишга жалб этиш, Туркистонга молиявий маблағлар, саноат маҳсулотлари билан тажрибали мутахассислар ва олимларни юбориш орқали иқтисодий ёрдам бериш йўли билан ҳал этдилар. Мана шу тадбирларнинг ҳаммаси халқ оммаси учун зўр жозибадор аҳамиятга эга бўлди.

Буржуа демократиясининг ҳар қандай шаклидан кўра анча юқори типдаги бекиёс демократия бўлмиш Советлар бутун жумҳуриятни идора қилишга феодал ва ярим феодал деҳқонларнинг кенг оммасини амалий равишда жалб қилишнинг энг яхши шакли бўлиб чиқди.

Оммани бошқарувга жалб этиш, турли-туман тарзда қарз бериш системаси, ер ва сув берилганлиги ҳамда бошқа тадбирлар Туркистон халқларига янги ҳокимиятнинг афзалликларини амалда кўрсатар ва кўпчилик омманинг ишончини аста-секин қозона бошлар эди.

1918 йил 30 апрелида Туркистон Советларининг V ўлка съездида Туркистон Мухтор Ижтимоий Шўролар Жумҳурияти эълон қилинганлиги ўлкада совет давлатчилигининг бошланиши бўлди. Бироқ большевиклар ҳали ўтмишдаги тарқоқлик, халқлар ўртасида чор самодержавиесидан қолган ишончсизлик ва адоватни бартараф этиш соҳасида сабот билан ишлашлари лозим эди. Бу ишларга анчагина вақт керак эди.

Туркистон большевиклари янги жамият қуриш дастурини амалга ошириш соҳасида жуда катта бунёдкорлик ишларини қилиш билан бирга хато ва камчиликларга ҳам йўл қўйдилар. Чунончи, вақф ерлари мусодара қилинди, қози судлари тақиқланди, мусулмон мактаблари тугатилди, бу эса туб аҳоли бир қисмининг норозилигига сабаб бўлди, тескаричи кучлар бу норозиликдан фойдаланиб қолдилар.

Мазкур жараённинг ҳаммаси бир неча босқичдан ўтди, ҳар бир босқичнинг ўз хусусиятлари бор эди. Таҳликали воқеаларга тўлиб-тошган шу давр мураккаб ва зиддиятли бўлди, албатта. Янгиликнинг эски тартиб билан шиддатли кураши бошланди, эски тартиб ҳали туб аҳоли турмушининг барча соҳаларига ва тафаккур тарзига катта таъсир ўтказиб турар эди.

Давлатимиз тарихида 20-30 йиллар алоҳида ўрин тутади. Айни шу даврда мамлакат ва жумҳуриятнинг иқтисодий, ижтимоий-сиёсий ва маданий турмушида туб ўзгаришлар амалга оширилди. Бу давр тарихий ютуқлар ва фожиали воқеалар йиллари бўлди. Саноат ишлаб чиқариши ўсди, янги шаҳарлар қурилди, янги ерлар ўзлаштирилди, каналлар ўтказилди.

Булар катта ютуқлар бўлса ҳам, аммо улар жуда қимматга тушди. Ўсишнинг юксак суръатлари бошқарувни қаттиққўллик билан марказлаштириш орқали таъминланди, мамлакатда маъмурий-буйруқбозлик системаси вужудга келди, расмиятчилик кучайди. Бу даврда бедодлик ошиб, социалистик қонунийлик бузила борди.

Қишлоқ хўжалигини жамоалаштириш зўравонлик билан ўтказилганлиги деҳқонларга оғир зарба бўлиб тушди. Шу тариқа қишлоқни социалистик негизда ўзгартириш ғоясини ўзи бузилди, қишлоқни ўзгартиришнинг ленинча режаси асосий қоидаси — ихтиёрийлик қоидаси барбод бўлди.

Маъмурий - буйруқбозлик системаси мамлакатнинг бутун ижтимоий-сиёсий турмушига таъсир қилди. Бу система жамиятнинг демократик имкониятлари ривожланишини чеклаб қўйди. Шахсга сиғиниш авж олди, қонунийликни бузиш ва жабр-зулм оммавий тус олди.

Тарихий зафарлар ва синовлар барча халқлар учун умумий эди. Кулфатлар ва қувончлар кўпмиллатли мамлакатимиз халқларининг дўстлигини мустаҳкамлади. Айни шу омил 1941-1945 йиллардаги Улуғ Ватан урушида қозонган Ғалабамизни олдиндан белгилаб берди.

Ўзбекистон Совет Армиясининг энг катта жанговар аслаҳахоналаридан бири бўлиб қолди. Жумҳуриятга ўнлаб заводлар ва юз минглаб кишилар кўчириб келтирилди. Ўзбекистонлик жангчилар Улуғ Ватан уруши фронтларида фидокорона жанг қилдилар.

Урушдан кейинги йилларда ўзбек халқи мамлакатимиздаги барча халқлар билан баҳамжиҳат бўлиб социалистик жамият бунёд этишнинг машаққатли йўлларидан борди. Собиқ мустамлака чекка ўлка иқтисодий, ижтимоий ва маданий тараққиётга эришди.

Аммо бу йўлда ҳамма иш осон кўчавермади. Хатолар, чекинишлар, маҳрумликлар бўлди. Биз янги ижтимоий жамият қуришда ленинча принципларни зарур даражада тўла рўёбга чиқара олмадик. Бюрократик, догматик ва волюнтаристик айнишлар бунга жиддий тарзда халал берди, худди ана шулар 70-йилларда ва 80-йиллар бошида турғунликка олиб келди.

Ҳозир мамлакатимизда содир бўлаётган мураккаб ва нотекис жараёнлар ўтмишга танқидий ва принципиал баҳо бериш зарурати билан бир қаторда ҳозирги тараққиётни қатъий тарзда илмий таҳлил этишни ва энг муҳими, олға, истиқболга қараб ҳаракат қилиш йўлларини белгилаб олишни тақозо этмоқда.

Иттифоқимизнинг келажаги қандай бўлади? Бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида мустақил жумҳуриятларни нималар кутиб турибди? Ҳаммамизнинг рўпарамизда бош масала кўндаланг бўлмоқда — янги вазиятда Ўзбекистоннинг ўрни ва мавқеи қандай бўлади, белгиланган ўзгаришлар жумҳуриятимизга нималарни беради?

Шу муносабат билан рўйрост айтиш керакки, мамлакатда кечаётган жараёнлар хусусида жумҳуриятимиз аниқ-равшан мавқени эгаллаб турибди. Ушбу позиция Ўзбекистон ССЖ Президентининг фармонларида, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши ва ҳукумати қабул қилган ҳужжатларда, жумҳурият коммунистларининг XXII съезди қарорларида акс этган. Буларда Ўзбекистон ССЖнинг чинакам сиёсий суверенитети ва иқтисодий мустақиллигини, жумҳуриятимизнинг ўзига хос шароитларини ҳисобга олиб, бозор муносабатларига ўтишни таъминлашга қаратилган йўллар ва амалий ҳаракатлар белгилаб берилган.

Миллий сиёсатнинг ленинча принципларидан чекиниш халқларнинг тенг ҳуқуқли ва ўзаро фойдали ҳамкорлигига нечоғлик катта зиён етказганлигини биз ҳаммамиз биламиз.

Ўтмишда жумҳуриятларнинг сиёсий суверенитети расмият учун эълон қилиб қўйилган эди. Буйруқбозлик системаси руҳини акс эттирган мафкура халқ миллий маданияти ва тарихий мероси хусусиятларини нарироқ суриб қўйган ва бу хусусиятларни илғаб олишга ҳаракат қилмаган эди, бу эса халқнинг урф-одатлари ва анъаналарини менсимасликка олиб келди.

Буйруқбозлик - маъмуриятчилик системасининг кўп йиллар мобайнида ҳукмронлик қилиш натижалари бугунги кунда ҳам салбий оқибатларга олиб келмоқда. Аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотлари ва халқ истеъмоли молларига бўлган талаби қондирилмаётир, молия ва пул муомаласининг мувозанатсизлиги кучайди.

Ўзбекистон Компартияси қайта қуриш муқаддимасида ўз-ўзини поклаш ва ўз-ўзини соғломлаштириш сари тутилган йўл тўғрилигини тасдиқлаб, мазкур йўлни ҳаётга татбиқ этишдаги айнишларни қоралади. Ўзбек халқининг ор-номуси ва қадр-қимматини таҳқирлаб, ҳалол меҳнаткашларни беҳуда айблаш кўпгина партия, совет ва хўжалик ходимларини бадном этиш ва асоссиз қувғин қилиш, халқ хўжалигини бошқаришни қайта қуришдаги ўзбошимчалик халқнинг бошига оғир савдолар солди.

Неча йиллар мобайнида тўпланиб қолган муаммоларни тезроқ бартараф этиш зарурати давлат ва хўжалик идоралари фаолияти услубини тубдан ўзгартиришни, бўлажак ўзгаришларда жамоат ташкилотларининг фаол иштирокини талаб этади.

Биринчи галда бизнинг олдимизда жумҳуриятимизнинг ҳақиқатан ҳам иқтисодий мустақиллигига эришиш, уни узоқ давом этган танглик қаъридан чиқариш вазифаси кўндаланг бўлиб турибди.

Бу муаммони ҳал этишнинг бош йўли халқ хўжалиги тузилишини тубдан ўзгартиришдадир. Хом ашё ресурсларини асосан жумҳурият ҳудудида қайта ишлаш вазифасини ҳал этишимиз лозим. Бу ўринда асосий вазифа — молга талаб қай йўсинда таркиб топаётганлигини ҳисобга олиб ана шу энг муҳим ишдаги устунликлар ва изчилликни тўғри белгилаб олишдан иборат. Бу миллий даромадни кўпайтириш, бюджетни барқарорлаштириш ва ўстириш, иш ўринларини кўпайтириш ва одамлар турмуши моддий шароитларини яхшилаш учун реал имконият яратади.

Ўзбекистон халқ хўжалигини барқарорлаштиришнинг асосий йўналишлари, жумҳуриятимиз бозор иқтисодиётига ўтишининг қоидалари, мулк тўғрисидаги, кордонлик тўғрисидаги ҳуқуқий ҳужжатлар Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг сўнгги сессиясида муҳокама қилинди. Ўзимизнинг ёндашувларимизни, жумҳуриятимизнинг ижтимоий-иқтисодий, демографик ва миллий-тарихий хусусиятларини ҳисобга олиб, илмий, жамоат ташкилотлари ва бошқа ташкилотлар таклифларида баён этилган, барча иттифоқдош жумҳуриятларда ишлаб чиқилган дастурий ечимлардаги барча қимматли фикрлардан фойдаланилди. Бу ўринда, аввало биз шунга таянамизки, бозор иқтисодиёти шунчаки бир мақсад бўлмай, балки халқ турмушини яхшилашнинг воситаси, ўткир ижтимоий ва миллий муаммоларни ҳал этишнинг воситасидир.

Биз иқтисодиётда шундай мустаҳкам базисни яратишимиз керакки, у халқ хўжалигининг барча тармоқларини кескин жадаллаштиришни таъминлашга имкон берадиган бўлсин. Бу тахлитда жадаллаштириш миллий бойлигимиздан жуда пухта ўйлаб, халқ манфаатлари йўлида фойдаланиш, бу бойликнинг елга совурилиши йўлига мустаҳкам тўсиқ қўйиш негизида кечиши керак.

Жумҳурият ўз имкониятлари ва шарт-шароитларини ҳисобга олиб, бозор муносабатларига босқичма-босқич ўтади. Ишлаб чиқилган тадбирлар системасида аҳолини, айниқса унинг озор чекадиган ва кам таъминланган қатламларини ижтимоий жиҳатдан муҳофаза этиш, уларнинг кун кечиришини таъминлаш, озиқ-овқатнинг асосий турлари ва кундалик эҳтиёж моллари билан кафолатли равишда таъминлаш масалаларига асосий эътибор берилган. Шу мақсадда тегишли давлат системаси тузилган. Ҳозирнинг ўзидаёқ дастлабки қадамлар қўйилди. Олий Кенгашнинг учинчи сессиясида жумҳуриятдаги ижро этувчи ва фармойиш берувчи ҳокимият тузилмасини такомиллаштириш тўғрисида қонун қабул қилинди. Бир вақтнинг ўзида бир хил юмушни бажаришни бартараф этиш мақсадида президентлик, ижроия ва фармойиш бериш тузилмалари бирлаштирилди, Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Кенгаши Ўзбекистон ССЖ Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасига айлантирилди.

Бозор иқтисодиётига ўтиш юзасидан кўрилаётган тадбирлар системасида мулкчилик муносабатларини қайта қуриш, корхоналарни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш назарда тутилган. Мулкчиликнинг турли-туман шаклларига босқичма-босқич ўтиш кўзда тутилмоқда. Хусусийлаштиришни ана шу жараённи кичик ва ўртача корхоналар тимсолида босқичма-босқич синаб кўриш негизида, фақат меҳнат жамоаларининг манфаатларини кўзлаб, амалга ошириш мўлжалланмоқда.

Бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида ишсизлар сони анча кўпайиши мумкин. Бу муаммони ҳал этиш учун жумҳуриятда «иш билан банд этиш» режаси тайёрланди. Бу режани рўёбга чиқариш учун барча шаҳарлар ва ноҳияларда иш билан банд этишга оид юмушлар билан шуғулланадиган ягона давлат хизмати бунёд этилади, бундан кўзда тутилган мақсад касб-ҳунарга йўналтириш, бўшаб қолган ишчи кучларини қайта тайёрлаш, уларни ишга жойлаштириш ҳамда ишсизларга тўланадиган нафақани ҳисоблаб чиқиш масалаларини ҳал этишдан иборат.

Ташқи иқтисодий фаолиятда Ўзбекистон ССЖ хорижий давлатлар билан ўзи мустақил муносабатлар ўрнатади, улар билан тегишли шартномалар тузади.

Биз, ўртоқлар, ўз йўлимизни танлаб олдик. Бундан буён халқ хўжалигини барқарорлаштириш ва бозор иқтисодиётига қадам қўйишнинг асосий йўналишлари барча давлат идоралари ва хўжалик ташкилотлари учун, ҳар биримиз учун пайсалга солиб бўлмайдиган юмушларимизда дастур бўлиб хизмат қилиши керак.

Жумҳуриятда иқтисодиётни барқарорлаштириш йўлида кўп ишлар қилинмоқда. Биз таянадиган асослар бор. Бу — совет ҳокимияти йилларида бунёд этилган иқтисодий, илмий ва маънавий имкониятлардир. (Унинг ўзига яраша ютуқлари ва қусурлари борлигини ҳам таъкидлаб ўтайлик), энг асосийси эса — меҳнатсевар халқимизнинг куч-ғайрати ва истаги бор. Буларнинг барчаси куч-ғайрат ва ресурсларни ижтимоий-иқтисодий тараққиётнинг устун йўналишларига жамлаш имконини беради.

Халқ хўжалиги ва ижтимоий соҳадаги ишнинг аҳволи биз танлаб олган йўлнинг тўғрилигини исботлаб турибди. Мамлакат иқтисодиётидаги танг аҳвол Ўзбекистон хўжалиги тараққиётига салбий таъсир этаётганлигига қарамай, жумҳуриятимиз халқ хўжалигининг барча тармоқларида барқарор силжишлар кўзга чалиниб турибди.

Шу йилнинг тўққиз ойи мобайнида саноат ишлаб чиқариши ҳажми 2,7 фоиз, шу жумладан халқ истеъмоли моллари ҳажми 7 фоиз ошди. Саноат ва қишлоқ хўжалигида меҳнат унумдорлиги ўсди. Умумий саҳни 6,8 миллион квадрат метр бўлган 85 мингдан кўпроқ янги шинам квартиралар фойдаланишга топширилди, бу эса ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 19 фоиз кўпдир. Айниқса қишлоқ аҳолисини сув ва газ билан таъминлаш учун катта ишлар бошланди.

Пахтакорлар катта муваффақиятга эришдилар. Тайёрлаш пунктларига 5 миллион тоннадан кўпроқ хом ашё етказиб берилди. Қишлоқ хўжалиги барча тармоқларининг меҳнаткашлари йилни яхши якунламоқдалар.

Буларнинг ҳаммаси ўзбекистонликлар қизғин ва виждонан меҳнатининг, улар жумҳурият тақдири учун юксак масъулиятни ҳис этаётганлигининг самарасидир, булар Ўзбекистон аҳли митингбозликдан чин дилдан воз кечганлиги ҳамда маъмурий буйруқбозлик усули иқтисодий рағбатлантириш усули билан алмаштирилганлиги самарасидир.

Жумҳуриятда бундан буён ҳам ана шу силжишларни мустаҳкамлаш учун тадбирлар кўрилмоқда.

Энг асосийси шундаки, муаммоларга ва қийинчиликларга дуч келаётган инсон бизнинг юмушларимиз ва ғамхўрлигимиз марказида бўлиши учун барча ишлар қилинмоқда. Ҳозир одамлар ҳар бир меҳнаткашнинг турмуши ва меҳнати учун муносиб шарт-шароитлар яратиш борасида дастлабки қадамлар қўйилаётганлигини маъқуллаб кутиб олмоқдалар. Аҳолининг, аввало аҳоли кам таъминланган қатламларининг моддий аҳволини яхшилаш учун аниқ мақсадни кўзлаб иш олиб борилмоқда. Кўп болали оналарнинг нафақалари кўпайтирилди, Улуғ Ватан уруши қатнашчилари ва ногиронлари, байналмилалчи жангчилар ҳамда ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг оилаларига қўшимча имтиёзлар жорий этилди, олий ва ўрта махсус ўқув юртлари, ҳунар-техника билим юртлари талабаларининг стипендиялари оширилди. Аҳолининг иш билан бандлигини кўпайириш, ер участкаларини тақсимлаш юзасидан тадбирлар кўрилмоқда. Раҳбарият шуни яхши тушуниб турибдики, бу катта ишнинг бошланишидир, холос, бу ишни ниҳоясига етказиш керак.

Бозорга ўтиш кадрлар тайёрлашнинг миллий режасини ишлаб чиқишни қатъий талаб этмоқда, янги шароитда жумҳурият иқтисодиёти тараққиёти вазифаларини ҳал этишга қодир бўлган илм-фан имкониятларини яратиш мақсадида истеъдодли ёшларни танлаб олиш дастури ҳам шу режанинг таркибий қисмидир. Ушбу режага кўра янги илмий-тадқиқот марказлари очилиши, ёшларимиз мамлакатимиз ва чет эллардаги етакчи илмий муассасаларда тайёрланиши ва ўқитилиши керак. Бу илмий кучлар, мутахассислар, жумҳурият тақдири учун жон куйдирадиган барча кишиларнинг жипслашуви учун асос бўлади ва шундай қилиб иқтисодиётни такомиллаштиришнинг самарали чора-тадбирлари қидирилади.

Ўртоқлар! Жумҳуриятнинг сиёсий, ижтимоий-иқтисодий ва маънавий тараққиёти ҳамда миллатлараро муносабатларнинг муаммолари бутун мажмуасини ҳал этишда миллий давлатчиликни мустаҳкамлаш бош бўғиндир. Бунинг учун халқ ҳокимияти идоралари сифатида Советларнинг барча даражалари мавқеи ва обрўсини ошириш, уларнинг ҳуқуқлари ва ваколатларини кенгайтириш юзасидан тадбирлар комплекси зарур бўлади.

Ушбу масалаларни ҳал этишга ёндашув Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг яқинда ўз ишини якунлаган сессиясида қабул қилинган конституциявий-ҳуқуқий ўзгаришларда белгилаб қўйилди ҳамда маҳаллий ўзини ўзи бошқариш ғоялари ва қоидаларига асослангандир.

Миллий маданиятни, унинг маънавий ва ахлоқий қадриятларини қайта тиклаш энг муҳим муаммолардан биридир. Қишлоқ ва шаҳарда маданият даражасидаги тафовутларга барҳам бериш учун кўп иш қилиш керак бўлади. Аҳолининг барча қатламлари учун маданият даргоҳларининг дарвозаси кенг очиб қўйилиши, маънавий соҳадаги тақчилликка барҳам бериш, халқ ижодиётини ва замонавий санъатни ривожлантириш зарур.

Шундай миллий ва маданий сиёсат ўтказиш керакки, мазкур сиёсат қайси миллатга мансублиги, тили ва диний эътиқодидан қатъи назар, ССЖИ халқлари ҳамда жумҳуриятимизда яшаётган барча миллатлар ва элатлар ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлашга, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлашга ёрдам берсин. Бу биринчи даражали аҳамиятга эга бўлган вазифадир.

Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши учинчи сессиясида қабул қилинган Ўзбекистон ССЖ халқ депутатларининг жумҳурият аҳолисига, ССЖИ Олий Кенгашига мурожаатномасида таъкидланганидек, халқларимизнинг дўстлик манбалари покизадир. Ҳозир биз халқларимиз ўртасидаги ҳамжиҳатликни, ўзаро мададкорликни ва халқларимизнинг бошқа энг яхши фазилатларини ҳар қачонгидан кўра ҳам кўз қорачиғидек асраб авайлашимиз лозим, ҳар бир оиланинг ва умуман жумҳуриятнинг омон-эсонлиги аввало шунга боғлиқдир. Биз инсонпарварликни, бирдамлик ва байналмилалчилик руҳини авайлаб асраш ва кўпайтиришга даъват этамиз.

Биз зиммамизга бутун масъулиятни олиб, шуни айтмоқчимизки, кўҳна маданият ва олижаноб анъаналар соҳиби бўлган ўзбек халқи Ўзбекистон заминида яшаётган барча миллатлар ва элатларни ҳурмат-эҳтиром қилиб келди, ҳозир ҳам шундай ва бундан буён ҳам шундай бўлаверади.

Жамиятимизга демократиялаш ва ижтимоий адолат мавқеида турган барча соғлом кучларнинг бирлашуви ҳаводек зарурдир. Лекин бу бирлашув принципиал, амалий негизда бўлиши лозим. Сиёсий экстремизм, миллий низони авж олдириш, бошқа беқарорлаштирувчи омиллар бизга сира мақбул эмас.

Ижтимоий ҳаётнинг барча соҳаларини демократиялаш, бир томондан, демократик дастурларни бунёд этишни, иккинчи томондан эса, омманинг сиёсий маданиятини ошириш ва ривожлантиришни, пайдо бўлаётган барча муаммоларни қонун доирасида ҳамда ишлаб чиқилган демократик тамойилларга мувофиқ тарзда ҳал этишни талаб қиладиган қонунга ҳурмат анъаналарини шакллантиришни қамраб олади. Бу давлат ташкилотларига ҳам, жамоат ташкилотлари ва ҳаракатларига ҳам дахлдордир.

Биз ҳаммамиз шуни уқиб олишимиз керакки, пухта ўйлаб жуда тўғри қарорлар қабул қилинса ҳам, агар бу қарорларни барча меҳнат жамоалари қўллаб-қувватламасалар, ушбу қарорлар амалий ишлар билан мустаҳкамланмаса улар фақат яхши ниятгина бўлиб қолаверади. Ҳозир бизга уюшқоқлик, ишчанлик, интизом ва масъулият, тартибсизлик ва хўжасизликка қарши қатъий ҳужум ҳар қачонгидан кўра ҳам зарурроқдир, албатта. Биз бу ҳақда гапирар эканмиз, энди бу эски усулларга қайтишга сира даъват эмас. Бу — қайта қуриш жараёнларини жадаллаштириш учун зарур шарт-шароитлар яратишга даъватдир.

Келинг, халқлар фаровонлиги йўлида ва Ўзбекистонимизнинг яхшироқ келажагини таъминлаш учун куч-ғайратларимизни бирлаштирайлик! Шу заминда хотиржамлик ва тинчлик барқарор бўлаверсин!

Азиз ўртоқлар! Сизни ва сиз орқали Ўзбекистоннинг бутун аҳолисини Улуғ Октябрнинг 73 йиллиги билан самимий ва қизғин қутлашга ҳамда сизга сиҳат-саломатлик, бахт-саодат, оилангизга фаровонлик, Ватанимиз бахт-саодати йўлида қилаётган меҳнатингизда муваффақиятлар тилашга ижозат бергайсиз.

Байрамингиз муборак бўлсин!

Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг ҚАРОРИ

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти Президентининг давлат бошқарув идоралари системасидаги ўзгартишлар тўғрисидаги фармонларини тасдиқлаш ҳақида

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти Олий Кенгаши **қарор қилади:**

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти Президентининг:

«Ўзбекистон ССЖ Ташқи савдо ва чет эллар билан алоқа давлат комитетини тузиш тўғрисида»ги 1990 йил 12 июнь;

«Ўзбекистон ССЖ Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш вазирлигини ўзгартириб, уни Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Кенгаши ҳузуридаги аҳолига маиший хизмат кўрсатиш жумҳурият давлат-кооператив марказги (Ўзбитцентр)га айлантириш тўғрисида»ги 1990 йил 25 сентябрь;

«Ўзбекистон ССЖ Энергетика ва электрлаштириш вазирлигини тузиш тўғрисида»ги 1990 йил 28 сентябрь фармонлари тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг Раиси

М. ИБРОҲИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1990 йил 30 октябрь.

Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг ҚАРОРИ

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти Президентининг «Ўзбекистон ССЖ халқ ҳофизи» фахрий унвонини белгилаш тўғрисида»ги фармонини тасдиқлаш ҳақида

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти Олий Кенгаши **қарор қилади:**

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти Президентининг «Ўзбекистон ССЖ халқ ҳофизи» фахрий унвонини белгилаш тўғрисида»ги 1990 йил 26 июнь фармони тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг Раиси

М. ИБРОҲИМОВ.

Тошкент шаҳри.
1990 йил 30 октябрь.

Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг ҚАРОРИ

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти Президентининг «Жумҳурият ёшларини армияга чақиришни ва уларнинг ҳарбий хизматни ўташини такомиллаштириш чоралари тўғрисида»ги фармонини тасдиқлаш ҳақида

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти Олий Кенгаши **қарор қилади:**

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти Президентининг «Жумҳурият ёшларини армияга чақиришни ва уларнинг ҳарбий хизматни ўташини такомиллаштириш чоралари тўғрисида»ги 1990 йил 4 сентябрь фармони тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг Раиси

М. ИБРОҲИМОВ.

Тошкент шаҳри.
1990 йил 30 октябрь.

ОРОЛ МУАММОЛАРИ ДИҚҚАТ МАРКАЗИДА

ССЖИ Вазирлар Кенгаши Раисининг ўринбосари В. Х. Догужиев раислигида комиссия ССЖИ ҳукуматининг Қозоғистон ССЖ Қизил Ўрда вилоятидаги экология вазиятини соғломлаштиришга оид қарорлари қандай бажарилаётганлиги тўғрисидаги масалани кўриб чиқди.

Комиссия ССЖИ ҳукуматининг қарорларида белгилаб берилган биринчи навбатдаги топшириқлар қандай бажарилаётганига асосий эътиборни қаратиб, Қозоғистон ССЖ Вазирлар Кенгаши ва Қизил Ўрда вилоят ижроия комитети вилоятдаги қурилиш ташкилотларининг қувватларини ва уларнинг базаларини ривожлантириш тадбирларини ўз вақтида кўрмаганликларини таъкидлаб ўтди. Шунинг оқибатида вилоятнинг Орол денгизига бевосита туташ районларидаги одамларнинг турмуш шароитига катта таъсир қиладиган бир қанча тадбирларни бажаришда ва аввало аҳолини соф ичимлик сув билан таъминлашда жиддий қолоқликка йўл қўйилди. Уч йил мобайнида ҳаммаси бўлиб 114 километр магистраль сув йўли ишга туширилди, яъни беш йиллик топшириқда белгиланган ишларнинг 10 фоизи бажарилди. Қўрғонлар ичидан ўтадиган ариқларни қуриш айниқса қониқарсиз бормоқда, уларни ишга тушириш топшириққа нисбатан икки-уч йил орқада қолмоқда, сувни чучуклаштирадиган қурилмалар билан бирга барпо этиш мўлжалланган 100 та сув чиқариш қудуғидан атиги 6 таси фойдаланишга топширилган. Вилоятда қишлоқ манзилгоҳларидаги канализация тозалаш иншоотлари ва тармоқлари қурилиши ҳам барбод бўлди, бу объектларни қуриш учун ажратилган маблағнинг 1 фоиздан камроғи ўзлаштирилган.

Қизил Ўрда вилоят ижроия комитети, жумҳурият идоралари ижтимоий соҳа масалаларини унчалик сабот билан ҳал этмаяптилар. Шифокорлар билан таъминлаш жумҳуриятдаги ўртача даражадан паст ва доимо камайиб бормоқда. Агар Қозоғистон ССЖда 10 минг кишига 40,9 шифокор тўғри келса, Қизил Ўрда вилоятида 38,8 шифокор тўғри келади. Қозоғистон ССЖ Вазирлар Кенгаши Оролга оид давлат дастурининг жумҳуриятга тааллуқли қисмини келишиб олишни, 1991—1992 йилларда қуриладиган иншоотларнинг лойиҳа-смета ҳужжатларини ишлаб чиқишни пайсалга солмоқда. Оролбўйида вужудга келаётган муаммоларни ҳар томонлама ҳал этиш юзасидан Ўрта Осиёдаги иттифоқдош жумҳуриятларнинг бошқарув идоралари билан ўзаро алоқа етарли равишда уюштирилмаган.

ССЖИ Металлургия вазирлиги, Автомобиль ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги, Ўрмон саноати вазирликлари ўзларига қарашли корхоналарни қайта қуриш, кенгайтириш ва соҳасини ўзгартириш юзасидан зарур чора-тадбирларни кўрмадилар. ССЖИ Темир йўллар вазирлиги билан Транспорт қурилиши вазирлиги ўз ходимлари учун уй-жой, ижтимоий соҳа объектларини қуриш масалаларига йўл қўйиб бўлмайдиган даражада бефарқлик билан қарамоқдалар.

Мажлис қатнашчилари Орол денгизини қайта тиклаш ва Оролбўйи минтақаси муаммосини ҳал этиш — Иттифоқ миқёсидаги вазифадир, деган фикрни якдиллик билан билдирдилар, шу сабабли бу вазифа марказ иштирокида манфаатдор иттифоқдош жумҳуриятларнинг куч-ғайратларини мувофиқлаштириб туришни, моддий-техникавий ва молиявий ресурсларини бирлаштиришни талаб қилади. Шу боисдан мажлис қатнашчилари «Оролэкология» консорциумини тузиш заруратини қўллаб-қувватладилар.

1991 йилги энг муҳим вазифалар белгилаб олинди. Вилоятда ўз қурилиш индустрияси базасини ривожлантириш ва катта ҳажмдаги капитал маблағ сарфланиши учун асос сифатида кучли қурилиш-монтаж ташкилотларини барпо этиш шу вазифалар жумласига киради. Соғлиқни сақлаш объектлари, уй-жой қурилишини кенгайтириш, аҳолини тоза сув билан таъминлаш, озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш, ишлаб чиқариш қувватларини ва кўмакчи соҳаларни ривожлантириш, шу асосда меҳнатга лаёқатли аҳолини иш билан таъминлаш, унинг яшаш шароитини яхшилаш муаммоларини ҳал қилиш мана шуларга боғлиқ бўлади.

ССЖИ ва жумҳурият Соғлиқни сақлаш вазирликлари олдига мавжуд соғлиқни сақлаш муассасаларини тиббий асбоб-ускуналар, дори-дармонлар билан қўшимча равишда таъминлаш ҳамда зарур шифокорлар билан мустаҳкамлаш, санитария-эпидемиология назоратини кучайтириш вазифаси қўйилди.

Ҳукумат комиссияси Қозоғистон ССЖ Вазирлар Кенгашининг давлат «Водстрой» концернининг, ССЖИ Нефть ва газ саноати корхоналари қурилиши вазирлигининг вилоят қурувчиларига ўз бўлинмаларини, шунингдек жумҳурият бошқа вилоятларининг қурилиш ташкилотларини жалб қилиш ҳақидаги ташаббусини қўллаб-қувватлади.

ССЖИ вазирликлари ва идораларининг раҳбарларидан ўзларига қарашли корхоналар ходимлари турмушининг ижтимоий шароитларини яхшилаш юзасидан қатъий чора-тадбирлар кўриш талаб қилинди.

Мажлисда ССЖИ Олий Кенгаши экология ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш масалалари комитетининг раиси ўртоқ Қ. Салиқов, ССЖИ ва Қозоғистон ССЖ халқ депутатлари, вазирликлар ва идораларнинг раҳбарлари қатнашдилар.

• 10 НОЯБРЬ—СОВЕТ МИЛИЦИЯСИ КУНИ •

ЖАМИЯТ,

ВИЛОЯТ ИЖРОИЯ ҚЎМИТАСИ ИЧКИ ИШЛАР БОШҚАРМАСИНИНГ БОШЛИҒИ, МИЛИЦИЯ ПОЛКОВНИГИ ЗОКИРЖОН АЛМАТОВ БИЛАН СУҲБАТ

— ЗОКИРЖОН Алматович, аввало бугунги милиция куни — касб байрамингиз билан муштарийлар ҳамда муҳарририятимиз номидан Сизни ва вилоятдаги барча милиция ходимларини табриклайман. Энди, байрамларда милиция шаънига фақат мадҳиялар айтадиган давр ўтиб кетди. Бундан атиги 6—7 йил аввал милиция ходимини ҳатто бадиий асарда салбий қаҳрамон сифатида кўрсатиб бўлмас эди. Бугун эса милиция ходими ва раҳбарлари уёқда турсин, матбуотда мамлакат бош прокуроригача танқид қилинмоқда. Шу вазиятдан келиб чиқиб савол: милиция ходимининг иши илгари яхшимиди, ҳозирми!

— МИЛИЦИОНЕРГА ҳеч қачон осон бўлмаган. Илгари ҳам, ҳозир ҳам. Бизда иш вақти йўқ, кундуз-кечанинг фарқи йўқ — ҳаммавақт ишга шаймиз. Агар таққослайдиган бўлсак, ҳозир вазият анча жиддий, бунинг устига ҳуқуқларимиз жуда чекланган, масалан, бир безори милиционерни ҳақорат қилади, унинг шахсини камситади, милиционер эса ожиз — безорини уришга қонун йўл қўймайди. Мана энди, депутатларга, Олий Кенгашга минг раҳмат, куни кеча сессияда милиция ходимлари муҳофазаси бўйича қонунлар қабул қилинди.

— Ана шу янги қонун бандларини батафсилроқ шарҳлаб берсангиз!

— Бу қонуннинг қабул қилинишига кейинги вақтда милицияга тажовуз ошгани сабаб бўлди. Масалан, вилоятимизда 1985 йилдан бери жиноятчини тутиш вақтида 110 милиция ходими жароҳатланди, 8 киши ҳалок бўлди. Жиноятларнинг ўзи ҳам кейинги беш йилда икки баравар ортиб кетди. Оғир жиноятлар эса тўрт баравар ортди. Шунга қарамай, Иттифоқ миқёсида биздаги аҳвол нисбатан анча яхши: РСФСРда ҳар 12 фуқарога битта, бизда эса 286 фуқарога битта жиноят тўғри келяпти. Ҳолбуки, Россияда аҳоли жон бошига милиционерлар сони икки баравар кўп.

Энди милиционерлар учун ҳам саккиз соатлик иш куни белгиланяпти, ундан ортиғига маошга қўшимча ҳақ тўлашимиз керак бўлади. Жумҳурият Олий Кенгаши сессиясида қабул қилинган қонунга кўра хизмат вазифасини ўтаётганда милиционер ҳалок бўлса, унинг оиласига бирваракай маошининг 50 баравари миқдорида нафақа берилади, сўнг маоши ой сайин турмуш ўртоғига умрининг охиригача тўланади. Милиционернинг ҳаётига суиқасд қилганларга эса ўлим жазосигача қўлланилади. Шунингдек, милиционерни ҳақорат қилгани учун жарима миқдори оширилган, унга нисбатан безорилик ҳаракатлари учун қамоқ санкциялари кучайтирилди.

Жумҳурият Ички ишлар вазирлиги ҳузурида жамоат хавфсизлигини сақлаш бошқармаси тузиляпти, бу эса жиноятчиликка қарши курашда салмоқли қурол вазифасини ўтайди. Шунингдек, Ички ишлар қўшинларини Ички ишлар вазирлигига бўйсундириш ва бу қўшинларни асосан жумҳурият ҳудудидан чақирилган аскарлар билан тўлдириш режалари ишлаб чиқиляпти. Негалигини тушунгандирсиз? Ошкоралик, демократия даврида миллатлараро муносабатлар мураккаблашган айни пайтда ички ишлар қўшинидаги аскар ўз элига қарата бўлар-бўлмасга ўқ узавермайди. Паркент воқеалари бунга аччиқ сабоқ. Яна, 1991 йилдан оддий милиционерларнинг маошини, пенсия миқдорини ошириш мўлжалланяпти. Буларнинг барчаси — бозор муносабатларига ўтиш олдидан катта иш бўлди.

— Бозор иқтисоди шароитлари милиция ходимлари ишининг характерини ўзгартириб юбориши табиий. Сиз ана шу янгича ҳаётда милиционернинг ўрни ва ролини қандай тасаввур қиляпсиз?

— Қани энди, «ишсиз» қолиб кетсак. Афсуски, бундай бўлмайди. Бозор иқтисоди шароитида жиноятнинг янги-янги турлари туғилишини кўряпман. Чайқовчилик йўқолиши мумкин, бироқ, майда корхоналар, дўконлар, ошхоналарнинг сотиб олиниши ва улар шахсий мулкка айланиши натижасида пулдор шахслар янада кўпаяди. Табиийки, уларга нисбатан босқинчилик, қароқчилик тажовузлари ҳам кўпаяди. Бу

ЖИНОЯТ,

жиноятми, жиноят. Чет эллар билан иқтисодий алоқалар кенгаяди. Натижада валютаси борлар чет элдан сотиб олган буюмларни бу ерда бир неча баравар қимматга бошқаларга сотади. Яъни, корхоналар билан корхоналар, корхоналар билан савдо ташкилотлари ва шахсий кишилар ўртасида чайқовчилик бошланади. Бу жиноятми, жиноят. «Тойота» автомобиллари, видеоаппаратуралар, компьютерлар билан чайқов ҳозирданоқ бошланган.

— Сиз профессионал жиноят қидирувчи, милиция раҳбари сифатида қандай фикрдасиз: жиноятчиликни камайтириш ёки ўсиш суръатини тўхтатиш мумкинми-йўқми!

— Мумкин, жудаям мумкин. Одамлар орасидаги «жиноятни жиловлаб бўлмайди» деган, ваҳима гаплар мутлақо асоссиз. Шуни ишонч билан айтишим мумкинки — биз жиноятчиликни камайтиряпмиз. Шу йилнинг биринчи кварталида ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 35 фоиз ўсиш қайд қилинган эди, учинчи кварталга келиб у беш фоизгина қолди. Йил охиригача уни ҳам йўқотамиз.

— Агар бу «қўшиб ёзиш»нинг натижаси бўлмаса, қандай қилиб эришяпсизлар жиноятчиликни жиловлашга!

— Қўшиб ёзиш тарихда қолган. Жиловлаш имкониятининг сабаблари: бу йил вилоят милициясига 720 қўшимча штат берилди. Шундан 650 таси корхоналар, хўжаликлар ҳисобидан. Ва мана шу штатларга биз иложи борича юрагида ўти бор, жасур, покиза йигитларни қабул қилишга уриндик ва эришдик. Вилоятда милиция фонди тузилди. Унга тушган маблағларни ички ишлар бошқармасини янги техника билан қуроллантиришга сарфлаяпмиз. Бу йил 90 дан ортиқ автомобиль сотиб олдик. Шунингдек, шаҳар ва ноҳиялар милиция бўлимлари телефакс, бошқа замонавий аппаратлар билан жиҳозланди. Бундан ташқари, бошқарма ҳузурида алоҳида сафарбар милиция отряди (ОМОН) тузилди, 52 кишидан иборат бу отрядга милиция сафида алоҳида намуна кўрсатганлар, Армия сафидан келганлар, спортчилар — жасур ва эпчиллар танлаб олинди. Шунингдек шахсий составнинг маънавий томони, халққа яқин бўлишига ҳам алоҳида эътибор беряпмиз. Ҳар ҳафтада бўладиган буйруқ ўқиш кунида тайинлайман: халқ ичида бўлинглар, тўй-ҳашамда, азада қатнашинглар, ташкилий масалаларда ёрдам беринглар. Аҳоли милиционерни ҳурмат қилмас экан, дўст деб билмас экан — ҳеч нимага эришиб бўлмайди. Шу йилнинг ўзида 700 дан ортиқ корхона, ташкилот ва хўжаликларда жамоа билан учрашувлар ўтказдик. Уларнинг дардини, милиция ишини яхшилаш бўйича таклиф ва мулоҳазаларини эшитдик. Бу эса бизга ишни яхшилашда катта ёрдам бўлмоқда. Жойларда аҳолидан тузилган жиноятчиликка қарши кураш отрядлари самара беряпти.

— Милиция ходимларининг жиноятчилар билан ҳамтовоқлиги бор гапми, йўқми. Агар бўлса, қай даражада!

— Бор. Гуруч курмаксиз бўлмайди. «Даражаси», ҳозир гоҳо катта йиғилишларда ҳам ваҳима қилиб юборишаётганчалик эмас. Биз ҳозир икки фронтда ишлаяпмиз: жиноятчиларга қарши кураш ва ўз сафларимизни тозалаш. Ходимларимизнинг аксарияти соф, жасур кишилар. Мана бу рақамларга эътибор беринг: шу йилнинг ўтган тўққиз ойида 427 жиноятчи гуруҳ фош этилди, яъни қўлга олинди. Улар ўз сафига 1200 дан ортиқ кишини бирлаштирган. Тўртта газандалар тўдаси тугатилди. Бироқ, афсуски, қонунимиз жуда бўш. Агар бозор муносабатларига ўтишдан олдин жиноят кодексини кучайтириш ўйлаб кўрилмаса, билмадим, уёғи нима бўлади.

— Зокир ака, жамият ва жиноят оламидаги энг оғриқ нуқтага келиб қолдик: бундан икки йил муқаддам янги жиноят қонунчилиги асослари лойиҳаси муҳокамасида бир-бирига қарши икки йўналиш ҳукм сурди. Биринчи тоифадаги ҳуқуқшунослар ва ҳуқуқшунос олимлар инсонни оғир қамоқ жазоси билан тарбиялаб бўлмайди, инсонпарварлик билан тарбиялашимиз керак, деган фикрни олға сурган бўлса, иккинчи тоифадагилар жазони кучайтириш тарафдори эдилар. Чамамда, биринчи тоифанинг устунлиги ҳукм сурмоқда. Сиз, иккинчи тоифанинг вакили, нималарга асосланиб жазони кучайтириш тарафидасиз!

— Ҳаётга, тажрибага асос-

ЖАЗО

ланиб. Мен ўтган йили жумҳурият Ички ишлар вазирлиги жиноят қидирув бошқармасининг бошлиғи вазифасида ишлаганимда жиноят ва жиноятчининг тақдирини таҳлил қилиб кўрдик: 1989 йилда жумҳурият халқ судларида 27.700 дан ортиқ киши судланган. Шундан атиги 7700 кишига қамоқ жазоси белгиланган, қолганлари — шартли, жарима. Ана шу судланиб, лекин керакли жазосини олмай очиқда қолганларнинг кўпи — навбатдаги жиноятнинг тайёр «ижодкорлари». Янада аниқлаштирсак: ҳозир автомобиль ўғирлиги авж олди, милиция бу ўғриларнинг деярли ҳаммасини билади. Қаердан билади? Уларнинг аксарияти бир марта қўлга тушиб улгурган-да. Лекин... очиқда, яна «ҳунари»ни давом эттириб юрибди. Қўлга тушганларнинг 90 фоизи судда қамоқ жазосига ҳукм қилинмаган, қонун эса бунга йўл қўяди.

— Милиция тутган ўғрини қонун қамамай озодликка қўйиб юбораверса, милиция ёмон ишлаяпти, деб яна жар солсак!

— Ҳа-да, қонундаги инсонпарварликнинг «меваси» шу. Мен ҳам инсонпарварлик тарафдориман, лекин қонунда эмас. Биз ўғри—муттаҳамларни ғоявий-маънавий усуллар билан тарбиялашни уддасидан чиқолмаяпмизми, демак, бирдан-бир йўл — жазони кучайтириш. Қонунда инсонпарварлик ғояларини ҳимоя қилаётган олимлар эса бирон-бир фуқарони бирон-бир безорининг ҳақоратидан ҳам ҳимоя қилмаган, ўғри-муттаҳам, қотил, газанда кимлигини билмайдиган назариётчилардир.

— Ҳозир мустақил жумҳуриятмиз, нега ўғри, қотил ва газандаларга жазо чоралари ўта кучайтирилган мустақил жиноят кодекси ишлаб чиқишимиз мумкин эмас!

— Қанийди. Лекин у милициянинг иши эмас, бу саволингизга мен жавоб беролмайман.

— Жиноятчилар билан курашаётган милиция бу гапларни қонун чиқарувчиларга айтмаса, балки улар билишмас ҳақиқий аҳволни!

— Билишади, айтганмиз. Масалан, Ички ишлар вазирлиги жумҳурият Адлия вазирлигига таклиф киритган: жиноят кодексидаги «автомобилни олиб қочиш» моддасини йўқ қилиб, уни ЖКнинг 125-моддаси 3-бандига («фуқароларнинг шахсий мулкини ўғирлаш») қўшиш тўғрисида. Чунки автомобилни олиб қочиш моддаси уч йилгача қамоқ, шартли қамоқ, жарима жазоларини кўзда тутади, 125-нинг 3-бандида эса қамоқ 7 йилгача. Шу ҳам амалга ошгани йўқ, балки энди кўриб чиқилаётгандир.

— Савдо тармоқлари айрим таъсирчан шахслар ўртасида «бўлиб» олинган, деган гап ростми! Агар рост бўлса, бу милиция шаънига иснод эмасми!

— Нега? Ахир ҳеч ким милицияга шикоят билан келаётгани йўқ-ку, милиция ўзи суриштириб ҳам уларни тополмайди: у «бермаганман» дейди, бу «олмаганман» дейди. Уларнинг муносабати ихтиёрий шартномага қурилган: пулдор одам ўзи паноҳ излаб уни топиб боради, мени ҳимоя қилиб юргин, деб пул ваъда этади. Агар бирон бир фуқаро милицияга «мендан фалончи бунча пул талаб қиляпти» деб арз қилиб келса-ю, милиция уни ҳимоялашнинг уддасидан чиқмаса, бу — иснод. Машинани ўғирлаб сўнг эгасига «сотиш» ҳам шунга ўхшаш. Деярли ҳеч ким арз қилиб келмайди. Келганларга эса ёрдам беряпмиз, ўғри-товламачилар қўлга олинмоқда. Масалан, шу йил 5 сентябрда Янгийўл ноҳия ички ишлар бўлимига фуқаро Б. автомобили ўғирланганн тўғрисида арз қилди. Факт бўйича жиноий иш қўзғатилди. Қидирув давом этаётганда, 27 сентябрь куни Янгийўл шаҳар бозорида жабрланувчига нотаниш киши келиб, етти минг сўмга машинаси қайтариб берилишини айтган. У рози бўлган ва бу ҳақда ҳеч иккиланмай вилоят Ички ишлар бошқармасининг жиноят-қидирув бошқармасига мурожаат этди. Жиноятчиларнинг ҳаракатини ҳужжатлаштириш ва жиноят устида қўлга олиш учун тезкор гуруҳ тузилди. Унга милиция майори Д. Муродов ва капитан С. Облобековлар бошчилик қилишди ва 29 сентябрь куни илгари судланган, Янгийўл шаҳрида яшовчи фуқаро Н. «отасидан қолган» машина учун 7 минг сўм олганда қўлга туширилди. Машина эгасига қайтарилди, жиноятчи қора курсида қилмишига жавоб беради.

— Уюшган жиноятчиликка қарши Давлат хавфсизлиги қўмитаси билан бирга курашяпсизлар, қилинган ишлар ҳақида бир-икки мисол!

— Уюшган жиноятчилик илгари, турғунлик йилларида ҳам бўлган, фақат биз айрим раҳбарлар обрўси учун уни яширганмиз, «йўқ» деб ёлғон гапирганмиз. Оқибатда, пайдо бўлган дастлабки вақтида даволанмаган яра энди газак олиб ривожланиб кетди. Шунинг учун уни бирдан тузатиб-тугатиб бўлмайди, иложи йўқ. Бугунги кунда эса социал-иқтисодий шарт-шароитлар, ҳуқуқий нигилизм (қонунни писанд қилмаслик) демографик омиллар уюшган жиноятчиликни авж олдириб юборди. Бироқ бу энди «вақт ўтди» деган гап эмас. Ҳар қандай жиноятга қарши курашиб ва уни тугатиб бўлади. Биз аввало янги жиноятчиларнинг етишиб чиқишини тўхтатишимиз зарур. Қандай қилиб? Ёшларнинг бўш вақтини тўлдириш билан. Бекорчиликдан бемазагарчилик чиқади. Ҳозир валютага автомобиллар, компьютерлар сотиб олиняпти. Лекин бутун бошли бир Олмалиқ шаҳрида болалар чўмиладиган битта ҳовуз йўқ, спорт секциялари йўқ даражада. Спорт инструкторлари жамоатчилик асосида ишлайди, уларга тўлашга пул топилмайди. Болалар велосипед, мотоцикл ўғирлайди. Сотиб пул қилиш учун эмас, миниш учун. Унинг ота-онасининг қурби етмайди. Бекорчилик ё етишмовчилик оқибатида бола ғоз ўзи, кўпинча эса профессионал ўғрилар раҳнамолигида жиноят кўчасига киради. Агар биз 13—16 ёшли болаларни катта ёшли жиноятчилардан қутқариб юлиб олишга эришсак, уч-тўрт йил ичида умумий жиноятчилик кўрсаткичи кескин пасайган бўлур эди. Уларни «юлиб олиш» эса, милициянинггина вазифаси эмас. Пул, маблағ бошқа мақсадларга сарфланади-ю лекин ёшларни машғул қилишга келганда...

Ўғри ҳам, қаллоб ва босқинчи ҳам, қиморбоз ҳам қамоқдан қўрқади. Милициядан ҳам. Милиция жиноятчилардан қўрқади деган гап — бўлмағур. Шу йил сентябрь ойида вилоятимизда 30 кишилик газандалар тўдаси ушланди, ҳозир уларнинг ярми ҳибсда, қолганларини қидириш давом этяпти. Улар 40 га яқин жиноят содир этишган: босқинчилик, талончилик, номусга тегиш, қотиллик. Кўпи 20—30 ёшдаги йигитлар.

Қонунчиликдаги демократия жиноятчиликка қарши курашни боши берк кўчага олиб кириб қўйди.

— Тан жазосини қўллашга нима дейсиз?

— Буни ёзманг, социалистик давлатда бўлмаган тан жазоси!

— Агар тан жазоси қўлланилса, сизнингча, жиноят камаядими-йўқми?

— Ўғрининг қўли кесилса бошқа ким ўғрилик қилади?! Ҳозирча бундай жазони жорий этиш орзу экан, биз энг таъсирчан тарбия воситаларидан, миллий урф-одатларимиз, динга бўлган эътиқодлардан, жумҳуриятимизга хос бўлган қадимий анъаналикдан усталик билан фойдаланмоғимиз лозим.

— Яшанг. Касб байрамларингда жиноятчиликка қарши курашда гоҳо тунни тонгга улаб ишлаётган меҳнаткаш, жасур ходимларнинг номларини айтиб байрам билан табриклаб қўйсак.

— Яхши. Ички ишлар бошқармаси жиноят қидирув бошқармасининг бошлиғи Ғ. Тошматов, уюшган жиноятчиликка қарши кураш бўлими бошлиғи (ҳозир Бекобод шаҳар ички ишлар бўлими бошлиғи) М. Маҳкамов, Яқинда Олмалиқ шаҳар ички ишлар бўлими бошлиғи этиб тайинланган О. Жалилов, Чирчиқ шаҳар ички ишлар бўлими бошлиғи В. Окель, Бўка ноҳия ички ишлар бўлимининг бошлиғи Э. Абдумаликов, яна айтаверайми?

— Раҳмат. Сўнгги савол: ўз ишингиздан хурсандмисиз?

— Бошқа ишда ўзимни тасаввур қилолмайман. Мен малака орттирган изқуварман. Жиноятни очганимга кўзларида ёш билан сенга миннатдорчилик билдираётган жабрланувчини кўриш учунгина умрингни милицияга бахш этсанг арзийди.

— Бу йўлда Сизга ва вилоятимиздаги барча милиция ходимларига омад ёр бўлсин!

Суҳбатдош:

Ҳабибулла ОЛИМЖОНОВ.

«МАТБУОТ»ЧИЛАР ТУҲФАСИ

МАЪЛУМКИ сўнгги вақтларда безорилик, талончилик, ўғрилик, олиб қочиш ҳоллари тобора кўпайиб бормоқда. Миллатлар орасида низолар чиқмоқда. Ана шуларни ҳисобга олиб, ҳамда ҳозирги кундаги ижтимоий-сиёсий вазиятни юмшатиш, жиноятчиликнинг олдини олиш, жамоат тартибини мустаҳкамлаш мақсадида жойларда муниципал милициялар ташкил этиляпти.

Жумладан, Октябрь ноҳияси ижроия қўмитасининг қарорига биноан шу йилнинг май ойида ички ишлар бўлими структурасида ҳам муниципал милиция ташкил этилди. У ноҳия корхона ва ташкилотлари ҳисобига тузилди. Ҳозирги кунда ана шу корхона ва ташкилотлар муниципал милиция ходимларини замонавий техника воситалари билан таъминлаш борасида иш олиб боряптилар. Тинчлик посбонларига ўз ҳисобларидан қимматбаҳо совғалар тухфа қилишмоқда. Хусусан, куни кеча «Матбуот» ишлаб чиқариш бирлашмаси меҳнат жамоаси муниципал милиция ходимларига «ВАЗ-21063» маркали енгил автомашинасини баҳоли қудрат туҳфа этди.

А. ШОДИЕВ.

● Суратда: совға топшириш пайти.

Муаллиф сурати.

НАВБАТДАГИ МУЛОҚОТ

ЖУМҲУРИЯТ Ички ишлар вазирлигида жиноятчиликка қарши кураш мавзуида журналистлар билан мулоқот бўлиб ўтди. Уни вазирнинг биринчи ўринбосари В. Гусев кириш сўзи билан очди.

— Биз бир томондан милиция шахсий составини тарбиялаш, иккинчи томондан аҳолида милицияга нисбатан ҳурмат уйғотиш бўйича ишлаяпмиз, — деди у. — Куни кеча жумҳурият Олий Кенгаши сессиясида милиция ходимлари муҳофазасини таъминлаш бўйича қабул қилинган қонунлар жиноятчиликнинг пайини қирқишга сезиларли таъсир кўрсатади.

Ҳозир жумҳуриятда жиноятнинг кўп турлари бўйича оз бўлса-да, камайиш кузатилмоқда. Мулоқотда Тошкент шаҳридаги жиноятчилик аҳволини таҳлил қиладиган факт ва рақамлар келтирилди. Бу йил жиноят қидирув хизмати томонидан 10 мингдан ортиқ жиноятчи ушланди, шундан учдан бири қамалди. 500 рэкетчи ҳибсга олинди.

Шаҳарда октябрь ойида умумий жиноятчилик ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 17,5 фоиз камайди. Бу — катта гап. Айни пайтда жиноятнинг айрим турлари бўйича катта ўсиш ҳам рўй бермоқда. Масалан, машина олиб қочиш ва ўғирлаш икки баравар ошди ва бу йил 2228 тани ташкил этди. Шундан 1699 таси шахсий автомобиллардир. Айни пайтда ўғрликни очиш камайди. Нега?

Шаҳар милицияси бошлиғи автомобиль ўғирлиги билан боғлиқ қизиқ фактни келтирди: ҳозир 500 дан ортиқ автомобиль ўғирлиги машина эгаларининг қўрқоқлиги туфайли очилмай турибди. Яъни, шунча машина ўғирланганн ва улар эгаларига ўғрилар томонидан «сотилгани» факти бор, лекин ўша машиналарнинг соҳиблари бу тўғрида кўргазма беришмаяпти. Жиноятчининг ўзи жиноятни очмоқда: «Эсингиздами, — дейди у машина соҳибига, — мен сиздан мунча сўм сўрагандим». Машина эгаси шундан кейингина «ҳа шунақа бўлганди» дея «эслайди».

Бу йил 92 гуруҳ машина ўғрилари ушланди. Бироқ қонун заиф. Шаҳар милицияси маъмурияти халқ депутатлари шаҳар Советига фуқароларнинг шахсий мулкини ўғирлашга қаттиқ жазо бўйича алоҳида қонун қабул қилинишини сўраб мурожаат этган, бу таклиф ўз навбатида жумҳурият Олий Кенгаши Раёсатига етказилган, балки кейинги сессияда қабул қилинар.

Шаҳарда автомобилни олиб қочишга мустаҳкам тўсиқ қўядиган «Пеленг» системаси ишлаб чиқилмоқда, ҳозир Харьковдан унинг антенналарини опкелиб ўрнатиш қолди. У ишга тушгач, автомобилни олиб қочиш бирданига бирнеча баравар камайиши тайин.

Шунингдек мулоқотда чайқовчиликка қарши кураш, милиция муҳофазаси матбуот билан ҳамкорликда ишлаш хусусида ҳам фикр алмашинди. Унда иштирок этган Тошкент вилояти ва шаҳар ички ишлар бошқармаларининг бошлиқлари З. Алматов, Ж. Камолхўжаев ҳамда бошқа масъул ходимлар журналистларнинг кўплаб саволларига жавоб бердилар.

Х. АЛИМОВ.

• *Ўз бурчига садоқатли кишилар*

«ТАМАКИ» ОПЕРАЦИЯСИ

Бурч...

Унга фақат садоқатгина ҳамоҳанг бўла олиши мумкин. Шунинг учун ҳам ҳамма замонларда бурчга садоқатли кишиларгина эъзоз ва ҳурматга, элюрт таҳсинига лойиқ бўлганлар.

... Тошкент шаҳар ижроия қўмитаси, ички ишлар бошқармаси соқчилик бошқармаси инспектори, милиция капитани Солибой Тўйчиев билан муҳарририятда бироз суҳбатлашгач, воқеа содир бўлган манзилгоҳ томон шошилинч йўл олдик. Манзил узоқ эмас экан, капитаннинг машинасида тезда етиб бордик.

Киров ноҳияси ички ишлар бўлимига қарашли соқчилик бўлими бошлиғининг ўринбосари вазифасини бажарувчи Роберт Николаевич Цой ўз хонасида экан.

— Роберт Николаевич, иложи бўлса бу мухбир ўртоққа кечаги куни (4 ноябрь, якшанба) операция ҳақида батафсилроқ гапириб берсангиз, — илтимос қилди капитан Тўйчиев.

...Шу ўринда бизга ана шу «хушхабар»ни етказган капитан Тўйчиев ҳақида бир оғиз тўхталиб ўтмоқчимиз. Бу норғил йигитнинг айни навқирон йиллари таҳликали кунларга тўғри келди. У аланга ичида қолган Афғонистонга уч марта бориб келди. Кетма-кет укаси ҳам Афғонистонда душманга қарши аёвсиз жангга кирди. Оила бахтига икки оға-ини ҳам «дўзах»дан омон қайтишди. Аммо кўнгилларига бир умр хуфтон чўккан эди. Ахир йигитнинг марди ўз жанговар дўстларининг ноҳақ ва бевақт ўлимини, мудҳиш жудоликни ҳеч кечира оладими? Солибой Тўйчиев юрагида шундай аччиқ алам яширин. Ўз бурчига, ўз халқи хизматига чин садоқат кўрсатишни бугун у шу бедаво дардига малҳам деб тушунади. Шу боисдан бўлса керак, ният холисликми, у раҳбарлик қилаётган операциялар доим бароридан келаётир...

— Солибой Исаевич, мазкур операция ҳақидаги ҳикояни суҳбат охирига қўйсак-да, Роберт Николаевичга бошқа савол берсам. Маълумки, тамаки, сигарет танқислиги анча вақтдан буён давом этиб келаётир. Ҳозир бу борада аҳвол жуда ҳам мушкул. Дўконларнинг пештахталари сигарет кўрмаганига кўп вақт бўлиб қолди. Бозорда чайқовчи савдогарнинг хуржун-тўрвасида эса ҳамма хиллардаги сигаретлар бор. Оғизларига сиққан, хоҳлаган баҳоларда савдо-сотиқ қилишаяпти. Масалан: ҳамма хиллардаги сигарет 3—4 сўм, бир дона «Полёт» сигарети 1—2 сўм ва ҳоказо. Ахир улар шунча сигаретни қаердан олишаяпти? Уларнинг «ҳомий» таъминотчилари ким? Бу аҳволга қачон чек қўйилар экан?!

— Жуда қийин савол бердингиз, — деди Р. Цой.— Аввало сигарет ишлаб чиқариш ва таъминотга бизнинг бевосита алоқамиз йўқ. Бу ОБХСС иши. Лекин сигарет савдогарчилиги билан боғлиқ кейинги саволларингиз жуда ўринли. Савдогарчилик, ўғирлик ва бошқа турли жиноий қусурликлар ҳеч қачон ҳозиргидек ғовламаган эди. Бундан халқ ҳам, давлат ҳам азият чекяпти. Жамиятимиздаги бундай иллатларга қарши аёвсиз кураш эса ҳамма-ҳаммамизнинг муқаддас бурчимиз.

Бўлимимиз Тошкент тамаки фабрикасини алоҳида назоратга олган. У ерда қоровулликка тажрибали одамларимиз қўйилган. Шу йилнинг январь ойидан бошлаб эса мунтазам «Тамаки» операциясини ўтказиб келаяпмиз. Ҳозирдаёқ ўн ойлик ишимиз якунлари юзасидан ҳисоб беришимиз мумкин. Шу ўтган давр мобайнида кўплаб ўғирликларнинг пайи қирқилди. Фабрикадан яширин йўл билан олиб чиқилган 30 минг 582 сўмлик сигарет давлатга қайтарилди.

...Биринчи «Тамаки» операцияси шу йил 24 январь куни кечқурун ўтказилди. Операция Р. Цой раҳбарлигида Фарҳод Ҳикматов, участка милиционери, кичик сержант Қобил Толиповлар иштирокида яширинча кузатиш йўли билан амалга оширилди.

Фабрика ишчиси Нуржон Махатов томонидан корхона деворидан оширилган 842,4 сўмлик 80 пачка «Космос», 1966 пачка «Голубие купола» сигаретларини ортиб, жуфтакни ростлаётган 51—50 ТНА автомашинасининг йўли тўсилди, жиноятчи Турсун Ҳамидов қўлга олинди.

Бу воқеа, албатта, эртаси кун фабрикада ҳаммага овоза бўлиб кетди. Қаранг, бу ўғриларнинг ҳам шаштини қайтариб қўйди. Бутун феврал тинч ўтди. Лекин март ойи охирларига келиб текинхўрларнинг нафси яна ўртана бошлади. Энди бизни эсдан чиқариб юборишди, деб ўйлашди чоғи. Лекин улар навбатдаги жиноятга пухта ва ўйлаб ҳозирлик кўришган экан.

...Тамаки фабрикаси ёнига жойлашган туғруқхона янги манзилгоҳ сифатида танланади. 20—10 ТНА такси машинасида туғруқхона ҳовлисига кириб келган ғалати «бемор» касалхона қоровулига шубҳали туюлди. У зудлик билан бу ҳақда бўлимга хабар қилди. Яна Р. Цой раҳбарлигидаги тезкор гуруҳ шошилинч равишда белгиланган манзилга етиб келди. «Такси» қўлга олинди. Ўғри — фабриканинг собиқ ишчиси А. В. Ермаков туғруқхонада «йўргакка ўралган» 1848 сўмлик сигарет билан ушланди.

Шу-шу фабрика атрофидаги лойқа сувлар тинигандай бўлди. Орадан апрель, май, июнь, июль, август ойлари ҳам ўтиб кетди. Наҳотки ўғрилар инсофга келиб қолишган бўлса... Пойловчилар-чи, улар зерикиб қолишмадимикан? Буни қаранг, халқнинг «Тўғри ўғри бўлибди деса ишон, ўғри тўғри бўлибди деса ишонма», деган нақлини булар ҳам эшитишган экан. Келиб-келиб бу мақол жиноятчиларга ҳам хуш келганини айтмайсизми.

Вақт 16 октябрга белгиланган экан. Бу гал девор орқали учрашувга олисдан — Актюбинск шаҳридан сигарет кушандаси Борис Лим ўзининг шахсий У 93-20 ТН машинасида базм сайрини орзу қилиб келган экан. Нафси бузуқ Борисга Тошкент иқлими ёқмади. У корхона деворидан оширилган 672 сўмлик сигаретни машинасига ортиб жўнаётганда қўлга тушди.

...Мана энди, сўнгги воқеа. Якшанба, дам олиш куни. Вақт тушга яқинлашиб қолган. Р. Цой хонасидаги телефон бот-бот жиринглади. Ишга кўмилиб ўтирган Роберт Николаевич телефон қулоғини кўтарди.

— Цой эшитади!

— ...

— Яхши ҳозир етиб борамиз, — унинг ташқи қиёфасидан хунук воқеа ҳақида хабар қилингани яққол сезилиб турарди.

Р. Цой, милиция капитани Х. Азимов ва Ф. Ҳикматовлардан иборат жанговар гуруҳ соат 14.00 да белгиланган ерда «пистирма»да туришарди.

Соат роса 15.15 да кузатувдаги давлат белгиси 87—61 ТНЖ «ГАЗ-53» машинаси юк билан фабрика дарвозасидан чиқиб келди. Шошилинч ишлаб чиқилган режага кўра машинани сўнги манзилгача кузатиб бориш пухта келишиб олинган эди. Акс ҳолда операция чиппакка чиқиши мумкин эди.

Юк машинаси бир соатлар чамаси йўл юриб «Роҳат» қўлига чиқаверишда чапга «Наврўз» кўчасига бурилди ва бироз юриб 28 уй дарвозасига рўбарў бўлди. Лекин кузатувчилар ҳамон тин сақлаб туришарди . Чунки яна бироз кутиш керак эди. Агар иш устида қўлга олинмаса, турли баҳонани рўкач қилиб тузоқдан чиқиб кетишлари ҳам мумкин эди.

Ниҳоят кутилган вақт етиб келди. Уччовлон чаққонлик билан ичкарига бостириб киришди. Воқеа кутилгандек бўлиб чиқди. Ҳамза ноҳия ошхоналар трестининг икки ҳайдовчиси Баҳодир Нурбоев, Владимир Лебедев ва хонадон соҳиби Маҳмуджон Ниғматовлар қўлга олиндилар. Ниғматов уйига туширилган 1120 пачка — 448 сўмлик «Тошкент» сигаретининг тахи бузилмай, фойдаси ўртада «арра» қилинмай қолди.

Аслида «қилмиш-қидирмиш» деб ана шуни айтишади. Текин таом ҳам бир кун мас бир кун келиб халқумда кўндаланг туриб қолади. Бунинг охирати эса, ҳаммага аён.

Н. ҲИКМАТУЛЛАЕВ.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

Д. — 1913. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12